11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2003 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 163 (2848)

Ազգ

Azg armenian daily

Հայաստանի

Այսօր Երեւանում կնշվի սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության զոհերի հիշատակը

Երկու տարի է անցել սեպտեմբերի 11-ի ահավոր ողբերգությունից, որին զոհ գնացին Նյու Յորքի Առեւտրի համաշխարհային երկվորյակ աշտարակներում գտնվող հազարավոր մարդիկ եւ որն այնքան մեծ հոգեկան տառապանք պատճառեց եւ ռազմական-քաղաքական հսկա փոփոխություններ առաջացրեց ամբողջ աշխարհում:

Տարելիցի առթիվ այսօր Երեւանում եւս տեղի կունենա հիշատակի երեկո, «Մոսկվա» կինոթատրոնի սրահներում, ժամը 18-21-ը: Երեկոն կբացի Հայաստանում Մ. Նահանգների ժամանակավոր հավատարմատար տկն Վիվիեն Ռոքերը: 1 րոպե լռությունից հետո կլինեն տարբեր ելույթներ՝ ՀՀ կառավարության, Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի, պետական եւ հասարակական այլեւայլ կառույցների կողմից: Այնուհետեւ կբացվի «Սեպտեմբերի 11-ը հայ երեխաների աչքերով» նկարների ցուցահանդեսը: Ելույթ կունենան «Նոր անուններ» խմբի պատանի երաժիշտները (ծրագրում՝ Բախ, Հայդն, Խաչատրյան): Վերջում կցուցադրվի «Ամերիկան վերակառուցվում է» վավերագրական կինոնկարը:

«Փոխզիջումների պատրաստ են բոլոր կողմերը, բայց հարց է, թե ինչ փոխզիջումների մասին է խոսքը»

Մինսկի խմբի ռուսաստանյան նոր համանախագահը Երեւանում էր

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Ինձ համար շատ օգտակար էր ծանոթանալ այս պահին հակամարտության կողմերի դիրքորոշումներին: Շատ կարեւոր էր տեղեկանալ նաեւ Մինսկի խմբի գործունեության, հետագա քայլերի կողմերի վերաբերմունքին: Մասնավորապես Հայաստանի նախագահը շատ բարձր գնահատեց Մինսկի խմբի եւ համանախագահների գործունեությունը», երեկ ՀՀ նախագահի նստավայրում հայտարարեց ԵԱՀԿ ՄԽ ռուսաստանյան նոր համանախագահ Յուրի Մերզլյակովը, որ Երեւան էր ժամանել Բաքվում եւ Ստեփանակերտում հանդիպումներ ունենալուց հետո:

Լրագրողների հարցին, թե ԼՂ հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ ՄԽ համանախագահների ներկայացնելիք նոր առաջարկներում պահպանվե՞լ են Քիվեսթյան եւ փարիզյան պայմանավորվածությունները, պրն Մերզլյակովը պատասխանեց, թե առայժմ պատրաստ չէ բացահայտելու այդ առաջարկությունների բովանդակությունը: «Դրանք անվանում են տարբեր կերպ՝ նոր, մոդիֆիկացված: Բայց ես դեռ դրանց շատ մանրամասների ծանոթ չեմ, այնպես որ, առավել նպատակահարմար կլինի սպասել Վիեննայում սեպտեմբերի 15-ին համանախագահների հանդիպմանը, եւ ավելի ուշ՝ նրանց տարածաշրջանային այցին»: Յու. Մերզլյակովի հավաստմամբ, ՄԽ երեք համանախագահները տարածաշրջան կժամանեն Ադրբեջանում նախագահական ընտրություններից անմիջապես հետո՝ կամ հոկտեմբերի վերջին, կամ նոյեմբերի սկզբին:

Տես ➧ էջ 3

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Վրացական որոշ թերթեր Սամցխե-Ջավախքի ահաբեկչության մեջ հայկական հետք են փնտրում

Սեպտեմբերի 5-ին Սամցխե-Ջավախքում Վրաստանի նախագահ էդ. Շեւարդնաձեի լիազոր ներկայացուցիչ Գելա Կվարացխելիայի դեմ իրականացված մահափորձը դարձել է վրացական ԶԼՄ-ների վերջին օրերի սիրելի թեման: Գայթակղությունն առավել հասկանալի է, քանզի ահաբեկչության մեջ վրացական մամուլի որոշ օրգաններ փնտրում են հայկական հետք:

«Ցավոք, վերջին շրջանում որոշ թերթեր, քաղաքագետներ, պատմաբաններ Վրաստանի ամեն մի անհաջողություն կապում են հայերի հետ», ասաց Վրաստանի խորհրդարանի հայազգի պատգամավոր Վան Բայբուրթյանը, հավելելով, որ եթե այդ թերթերը («Ջորջիան թայմս», «Ասավալ-դասավալի») շարունակեն հակահայկական հոդվածները, ապա ինքը դատական հայց կներկայացնի:

«Եթե ահաբեկչությունը վերագրում են հայերին, ապա զարմանալի է՝ ինչո՞ւ պետք է հայերը նման քայլի դիմեին, երբ այսօր Սամցխե-Ջավախքում խնդիրներ չունենք: Զվիադ Գամսախուրդիայի ժամանակ հայերն Ախալքալաք չթողեցին նրա նշանակած չորս պրեֆեկտներից եւ ոչ մեկին: Այն ժամանակ, երբ այդ շրջանում խնդիրներ կային, տեղի հայերը բացի խաղաղ ակցիայից ուրիշ քայլի չեն դիմել: Հիմա, երբ ամեն ինչ հանգիստ է, ինչո՞ւ պետք է նման քայլի դիմեին», ասաց Բայբուրթյանը:

Սեպտեմբերի 5-ի երեկոյան Սամցխե-Ջավախքում Վրաստանի նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ, նորանշանակ Գելա Կվարացխելիայի դեմ իրականացված մահափորձի շարժառիթները դեռեւս պարզված չեն: Կվարացխելիան կատարվածի համար մեղադրել է «տեղի կլանային տարրերին եւ այն պաշտոնյաներին, ովքեր կարճ ժամանակ առաջ ղեկավարել են շրջանը»:

Մինչ օգոստոսի 23-ը, երբ էդ. Շեւարդնաձեն լիազոր նշանակեց Կվարացխելիային, Սամցխե-Ջավախքի երկրամասը ղեկավարում էր Թ. Մոսիաշվիլին, իսկ դրանից առաջ՝ հայտնի հայասյաց Գ. Բարամիձեն:

«Աբխազիան հոգու երկիր է», «Կովկասյան տուն» կազմակերպությունները Հայնրիխ Բյոլլի անվան գերմանական հիմնադրամի հետ վերջերս անց են կացրել սոցիոլոգիական հարցում՝ պարզելու, թե ովքեր են ամենամեծ վտանգը ներկայացնում Վրաստանին:

Հարցվածների 8 տոկոսն ամենավտանգավոր է համարել օսերին, 10 տոկոսը՝ աբխազներին եւ 12 տոկոսը՝ հայերին: Այսինքն՝ առավել մեծ մասի կարծիքով Վրաստանի պետության համար ամենավտանգավորը հայերն են:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

Ղարաբաղը պետք է լիարժեքորեն ընդգրկվի բանակցություններում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ղարաբաղյան հակամարտության հիմնական փուլերը եւ իրավաքաղաքական տեսանկյունները, ԼՂՀ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը եւ պետական շինարարության գործընթացն է ներկայացրել ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարար Աշոտ Ղուլյանը սեպտեմբերի 9-ին Լեռնային Ղարաբաղի հարցով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Ռուսաստանի համանախագահ Յուրի Մերզլյակովի հետ հանդիպմանը: Բարձր գնահատելով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի դերը հիմնախնդրի լուծման ուղիների որոնման գործում, Աշոտ Ղուլյանը նշել է բանակցային գործընթացում Լեռնային Ղարաբաղին լիարժեք ընդգրկելու անհրաժեշտության մասին, որը, որպես հակամարտության լիիրավ կողմ, պատրաստ է կրել իր բաժին պատասխանատվությունը կարգավորման գործընթացում:

Շնորհավորելով Մերզլյակովին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահի պաշտոնում նշանակվելու կապակցությամբ, Աշոտ Ղուլյանը հույս է հայտնել, որ դիվանագետը կշարունակի ռուսական համանախագահության ջանքերը ղարաբաղյան հակամարտության մեջ ներքաշված կողմերի միջեւ փոխհարաբերությունների նորմալացման եւ վերջնական արդյունքում՝ տարածաշրջանում խաղաղության հաստատման ուղղությամբ:

Յուրի Մերզլյակովը դրական է գնահատել ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարարի հետ հանդիպումը, նշելով, որ Ղարաբաղի ղեկավարության ներկայացուցիչների հետ շփումները հնարավորություն կտան ավելի ամբողջական պատկերացում կազմել ինչպես Լեռնային Ղարաբաղում տիրող իրավիճակի, այնպես էլ հակամարտության էության մասին, ինչը անչափ կարեւոր է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հետագա աշխատանքի համար: Ռուս դիվանագետը իրազեկել է Ադրբեջանում նախագահական ընտրություններից հետո տարածաշրջան, այդ թվում եւ Լեռնային Ղարաբաղ այց կատարելու՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության մտադրության մասին:

Ինչպես հայտնում են ԼՂՀ ԱԳՆ տեղեկատվական-վերլուծական վարչությունից, նույն օրը ԼՂՀ պաշտպանության նախարար Սեյրան Օհանյանի հետ Յուրի Մերզլյակովի հանդիպմանը քննարկվել են տարածաշրջանի ռազմաքաղաքական իրադրությանը եւ ԼՂՀ ու Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծում տիրող իրավիճակին առնչվող հարցեր:

Եվրոպայի խորհուրդը ողջունել է մահապատժի վերացումը Հայաստանում

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահ Փիթեր Շիդերը եւ կազմակերպության գլխավոր քարտուղար Ուոլթեր Շվիմերը ողջունել են Հայաստանի Ազգային ժողովի որոշումը՝ մահապատժի վերացման եւ Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի թիվ 6 արձանագրությունը վավերացնելու վերաբերյալ: «Այս կարեւոր քայլով ավելի հնարավոր է դառնում Եվրոպայում մահապատժի լրիվ վերացումը, ինչը մեր կազմակերպության գերակայություններից մեկն է: Մենք խրախուսում ենք Հայաստանի իշխանություններին՝ շարունակել կատարել այն պարտավորությունները, որ երկիրը ստանձնել է Եվրոպայի խորհրդին միանալիս», մասնավորապես նշել են նրանք: Մինչ այժմ Եվրոպայի խորհրդի 45 անդամ պետություններից 41-ը վավերացրել կամ ստորագրել են տվյալ արձանագրությունը:

Կոալիցիայի ուժերի զրահատեխնիկայի շարասյունը դարան է ընկել

ԲԵՅՐՈՒԹ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կոալիցիայի ուժերի զրահատեխնիկայի շարասյունն այսօր ցերեկը դարան է ընկել Բաղդադից հյուսիս՝ էլ Ամարիա-էլ-Ֆալուջա ավտոխճուղում, հաղորդել է Քաթարի «Ալ Ջազիրա» հեռուստակայանը՝ վկայակոչելով ականատեսների: «Ալ Ջազիրայի» տեղեկությունների համաձայն, վնասվել է մի քանի զրահամեքենա, կան սպանվածներ եւ վիրավորներ: Զինված հարձակումներ են ձեռնարկվել նաեւ Ռամադիի եւ Աբու Գորեյբի շրջակայքում, որտեղ ընդհանուր հաշվով ութ զինվորական է վիրավորվել:

ԱՄՆ-ի կենտրոնական հրամանատարությունն իր կողմից պաշտոնապես հաղորդել է Իրաքի հյուսիսում Էրբիլ քաղաքում իրականացված ահաբեկչական գործողության մասին, որտեղ ականով հանդերձված ինքնաշարժի պայթյունի ժամանակ զոհվել էր մեկ եւ վիրավորվել մոտ 50 մարդ: Պայթյունը տեղի էր ունեցել Քրդստանի դեմոկրատական կուսակցությանը պատկանող շենքի մոտ, որն օգտագործվում է նաեւ Պենտագոնի ներկայացուցիչների կողմից: Վիրավորների թվում շատ են հարեւան տների բնակիչները եւ քուրդ աշխարհազորայինները:

Դիտորդները նշում են, որ մայիսի 1-ից ի վեր, երբ ԱՄՆ-ի նախագահ Ջորջ Բուշը հայտարարել էր Իրաքում մարտական գործողությունների ավարտվելու մասին, ամերիկացի զինվորականներն օրական առնվազն 10 հարձակումների են ենթարկվում:

«Հակամարտությունների կարգավորում համագործակցության ճանապարհով»

Հարցազրույց ՀՀ պաշտպանության նախարարի տեղակալ, գեներալ-մայոր Արթուր Աղաբեկյանի հետ

Ակնհայտ է միջազգային կարեւորագույն կազմակերպությունների ու կառույցների կողմից (ՆԱՏՕ, Եվրամիություն, ԵԱՀԿ) վերջին շրջանում մեր տարածաշրջանում նախաձեռնվող մի շարք աշխատանքների թիրախը՝ առկա հակամարտությունները մեղմացնել տնտեսական, տրանսպորտային եւ անգամ զինվորական համագործակցության միջոցով: Որքանո՞վ են այդ նախաձեռնությունները գործնական եւ իրականանալի, ինչպիսի՞ն է Հայաստանի ստրատեգների տեսակետն ու դիրքորոշումը դրանց նկատմամբ: Այս մասին «Ազգի» խմբագրության հարցերին պատասխանում է ՀՀ պաշտպանության նախարարի տեղակալ, գեներալ-մայոր Արթուր Աղաբեկյանը:

- Պրն Աղաբեկյան, ինչպե՞ս եք գնահատում վերջին շրջանում միջազգային կազմակերպությունների շրջանակներում արծարծվող Հարավային Կովկասում տարածաշրջանային համագործակցության ծրագրերի մշակման գաղափարի կենսունակությունը:

- Պետք է հավաստեմ, որ գաղափարն իր էությամբ առողջ եւ իրատեսական է, սակայն ամեն մի գաղափար իրագործելի է միայն կամքի եւ ցանկության առկայության պայմաններում: Հարավային Կովկասի դեպքում, դարերի ընթացքում ձեւավորվել են այնպիսի բարդույթներ եւ կաղապարներ, որոնցից ձերբազատումը պահանջում է թե՛ ժամանակ, թե՛ հետեւողական աշխատանք, թե՛ հաստատակամություն:

Նախ փորձեմ ներկայացնել այն հիմնական գործոնները, որոնք այս գործընթացում արգելակող դերակատարություն ունեն:

Տես ➧ էջ 4

Ընթացիկ

Խորհրդարանը երեկվա իր աշխատանքներն սկսեց առանց լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների: Պարզվեց, որ լրագրողները պարտավոր էին դահլիճ մտնել ճիշտ ժամանակին եւ ելումուտ չանել:

Հասկանալի է, որ նման կերպ լրագրողներն աշխատել չէին կարող: Մինչ այս, մինչ այն, ԱԺ աշխատակազմի ղեկավար Հայկ Քոթանյանի միջոցով հնարավոր դարձավ սովորական ձեւով աշխատանքները շարունակել, մինչեւ հարցը կլուծվի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Կուտակման ավանդների վերադարձման հնարավորությունը

Իսկ ե՞րբ եւ ինչպե՞ս. կուտակման ավանդների ուսումնասիրմա՞ն ժամանակավոր՞

Ինչեւէ, խորհրդարանը երեկ քննարկեց մի քանի նախագծեր, կատարեց քվեարկություններ: Դրանցից, նախ եւ առաջ, կարեւոր եւ վերջին մի քանի տարվա ընթացքում «Օրինաց երկիր» կուսակցության կողմից բազմիցս հնչեցված հարցն ավանդների վերադարձման էր վերաբերում:

Կոալիցիոն ուժերն առաջարկեցին ԱԺ-ում ստեղծել ժամանակավոր հանձնաժողով՝ ավանդների վերադարձման հնարավորությունն ուսումնասիրելու: «Արդարություն» խմբակցությունն առաջարկեց նախ ընդունել օրենք, որի համաձայն ավանդները վերադարձնելը կստանձնի պետությունը, որպես ներքին պարտք: Խմբակցության տեսակետը ներկայացնող Վիկտոր Դալլաքյանը նշեց, որ «Արդարությունը» կողմ է քվեարկելու ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու նախագծին, եթե ԱԺ նախագահը հաստատի նախօրոք ձեռքբերված պայմանավորվածությունը, ըստ որի, «Արդարության» վերը նշված օրինագիծը կմտնի ԱԺ օրակարգ:

Արթուր Բաղդասարյանը վերահաստատեց, որ օրինագիծը կլինի մեծ օրակարգում: Նա ավելացրեց նաեւ, որ երեք տարի «Օրինաց երկիրը» հենց ավանդների վերադարձման հարցի կապակցությամբ մեղադրվել է պոպուլիզմի մեջ: Խոսելով կոալիցիայի ներկայացրած նախագծով ավանդների հարցով հանձնաժողով ստեղծելու մասին, պրն Բաղդասարյանը ոչ պակաս պոպուլիզմով հայտարարեց. «Այս հանձնաժողովը ստեղծվում է ոչ թե խնդիրը թաղելու, այլ խնդիրը լուծելու համար»:

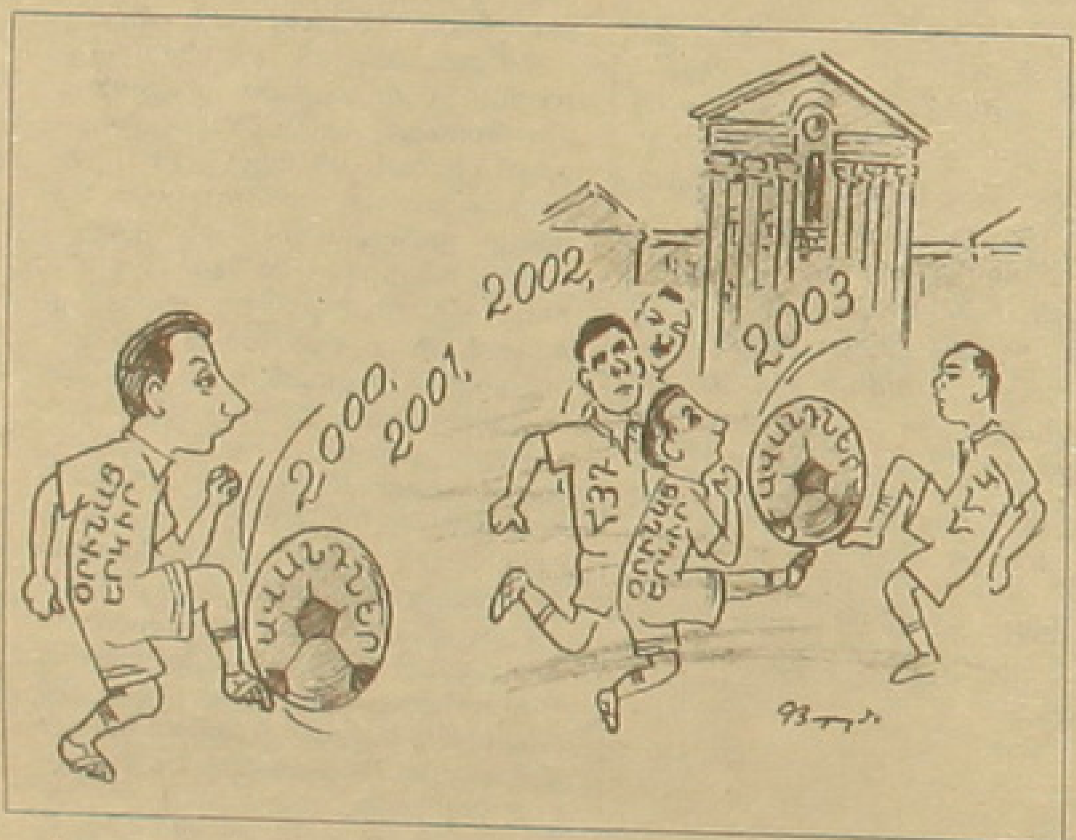

Դա դեռ կտեսնենք: Իսկ ինչ վերաբերում է ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծման ելույթներին, ապա դրանք եզրափակեց «Օրինաց երկիր» խմբակցության ղեկավար Սամվել Բալասանյանը: Նշելով ԱԺ-ում այս հարցի շուրջ քաղաքական ուժերի մոտեցումների ընդհանրության մասին, պրն Բալասանյանն, ըստ էության, անկեղծ մի խոստովանություն արեց. «Պոպուլիստական դաշտից ամբողջ Ազգային ժողովով տեղափոխվեցինք օրենսդրական դաշտ»:

Ինչեւէ, ավանդների հարցով ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու որոշումն ընդունվեց: Այնուհետեւ խորհրդարանն ամենայն անտարբերությամբ լսեց կառավարության՝ 2002 թ. բյուջեի կատարման հաշվետվությունը, ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովների, վերահսկիչ պալատի գլխավորապես դրական եզրակացությունները: Բյուջեի հաշվետվությունից մեկ-երկու պատգամավորի հետաքրքրեց միայն ստվերային իրողությունը: Դրան, ըստ էության, պատասխան չտրվեց, եթե հաշվի առնենք, որ նշվեց միայն ստվերայնության եղած տվյալների ընդամենը փորձագիտական լինելու հանգամանքը: Բյուջեի հաշվետվության նախագիծը չդրվեց քվեարկության՝ հետաձգվելով մինչեւ հաջորդ եռօրյան:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Յուպիտեր, դու ջղայնանում ես, կնշանակի մեղավոր ես

ԱԺ պատգամավոր Հմայակ Հովհաննիսյանի՝ ՕԵ կուսակցության եւ նրա ղեկավարի հասցեին մեղադրանք-վարկածը, թե տեղյակ են եղել հոկտեմբերի 27-ին կազմակերպվելիք ոճրագործությանը, հայհոյախառն արձագանքի արժանացավ: Ինչպե՞ս է ինքը՝ Հմայակ Հովհաննիսյանը վերաբերվում իրողությանը: Ինչպես եղավ, որ հոկտեմբերի 27-ից 4 տարի անց նման մեղադրանք հնչեցրեց ՕԵ-ի եւ նրա ղեկավարի հասցեին:

– Ես դժբախտություն ունեցա հավատալու այս երկրի արդարադատությանը: Գուցե եւ սխալվեցի, որ արձագանքեցի դատախազության կոչին՝ աջակցելու անջատված մասով գործի քննությանը: Փորձեցի իմ մասնագիտական եւ քաղաքացիական պարտքը կատարել՝ վերլուծելով վարկածներից մեկը: Ես ինքս «Հոկտեմբերի 27»-ի կազմակերպման աշխարհաքաղաքական վարկածի կողմնակիցը չեմ: Բայց քանի որ խորհրդարանական մեծամասնության, այսօր իշխող ուժի ղեկավար Գալուստ Սահակյանը մամուլում գրել էր, թե ինքը համոզված է, որ առավել հավանականը դրսի ուժերի միջամտության վարկածն է, ես իբրեւ վերլուծաբան, փորձեցի անկողմնակալ դիրքերից զննել այդ վարկածի հիմքերը: Այն ջղածիգ արձագանքը, որ ցուցաբերեցին «Օրինաց երկրի» պարագլուխները, ինձ հիշեցնում է հռոմեական հայտնի ասացվածքը՝ Յուպիտեր, դու ջղայնանում ես, կնշանակի մեղավոր ես: Ես փորձեցի վերլուծել եւ գտա, որ եթե Գալուստ Սահակյանի այս տեսակետը հիմնավորված է, ապա առաջին հերթին պետք է հետազոտել «Օրինաց երկրի» հետ կապված մի շարք հանգամանքներ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Կարեն Դեմիրճյանը որոշակի աշխարհաքաղաքական կողմնորոշման կրող էր: Հիշենք, նա առաջին այցը կատարեց Մոսկվա, եւ ընդամենը 1 ամիս առաջ այդ դեպքից: Եվ հանկարծ միաժամանակ անց ԱԺ նախագահի պաշտոնում նրան փոխարինում է Արթուր Բաղդասարյանը՝ այլ, հակադիր կողմնորոշման կրող:

– Բայց դա կատարվեց 4 տարի անց:

– Արմեն Խաչատրյանն ընդամենը ժամանակավոր դեմք էր: Ի վերջո, հնարավոր չէր չընդառաջել այն ուժերին, որոնք ասում էին, որ չի կարելի վերադասավորումների չգնալ խորհրդարանում, եւ «Միասնություն» դաշինքի ներկայացուցիչը պետք է լինի այդ պաշտոնում: Արմեն Խաչատրյանը թե՛ դաշինքի ներկայացուցիչ էր, թե՛ հարմար անձ՝ իշխանությունների համար: Արթուր Բաղդասարյանի՝ այդ պաշտոնը զբաղեցնելու հանգամանքը շատ ավելի լուրջ է, քանի որ ԱԺ-ի ու նրա ղեկավարության աշխարհաքաղաքական կողմնորոշումը միշտ դեպի Ռուսաստան է եղել: Եվ հետո ես ուշադրություն հրավիրեցի, որ այդ խմբակցության գրեթե բոլոր անդամները հոկտեմբերի 27-ի օրը դահլիճից բացակայում էին: Հետո պարզվեց, որ կազմակերպված եղանակով էին բացակայում, նիստ էին գումարել:

– Բայց շատերն են այդ օրը բացակայել դահլիճից:

– Բացակայել են, որովհետեւ գնացել էին Սպիտակ (քաղաքապետ Ս. Ավետիսյանի թաղմանը), Միրոյանը հասցրեց նաեւ վերադառնալ: Իրենք Սպիտակ չէին գնացել, իրենք գտնվում էին իրենց աշխատասենյակում, մինչդեռ մինչեւ հաջորդ նիստը 11 օր կար, իսկ հոկտեմբերի 27-ին հարց ու պատասխանի եզրափակիչ նիստն էր: Ի՞նչ հարց էին քննարկում, եթե հաջորդ օրը նիստ չէր լինելու, եթե եռօրյայի աշխատանքն ավարտվում է հարց ու պատասխանով: Երեւի թե պետք է պարզաբանել, թե այդ ինչ նիստ էին անում:

– Ձեր մեղադրանքները ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Միհր Շահգելդյանը որակեց որպես քաղաքական շիզոֆրենիա ու պատվերի արդյունք:

– Գործի քննությանն օժանդակելու դատախազության կոչին զոհվածների հարազատները շատ սառը վերաբերմունք ցուցաբերեցին, հրաժարվեցին համագործակցել: Ես փաստորեն լուրջ ընդունեցի դատախազության կոչը, եւ, տեսեք, ինչ լուտանքների ու մեղադրանքների արժանացա: Պարզվում է, որ նա, ով հավատում է այս երկրի դատաիրավական մարմիններին, անվանարկվում է իբրեւ քաղաքական շիզոֆրենիկ: Ես 4 տարի լռել եմ, առաջինն եմ եղել, որ ասել եմ, թե որեւէ մեկը չպետք է խանգարի ո՛չ քննության, ո՛չ դատավարության ընթացքին: Բայց դատավարությունն ավարտվում է, եւ մենք ավելի շատ բան չգիտենք «Հոկտեմբերի 27»-ի մասին, քան այն ժամանակ, երբ գիշերը նստած էինք դահլիճում:

– Դուք արդարացնո՞ւմ եք զոհվածների հարազատներին, ովքեր չարձագանքեցին դատախազությանը:

– Ես ինքս էլ համաձայն չէի նրանց դիրքորոշմանը, բայց այսօր իմ կաշվի վրա զգացի, որ նրանք ճիշտ են: Ինչո՞ւ նույն դատախազությունն ինձ լուտանքներից չի պաշտպանում, ի՞նչ իրավունք ունեն ինձ խելագար անվանելու: Ո՞վ է իրավունք տվել կոալիցիայի անդամներից մեկին՝ խոչընդոտելու արդարադատության իրականացմանը: Ես իմ քաղաքացիական եւ մասնագիտական պարտքն եմ կատարել:

– Մահապատժի վերացմանն ընդդիմացողները գլխավորապես նկատի ունեին «Հոկտեմբերի 27»-ի ոճրագործության գործոնը:

– Ես ինքս կողմ եմ քվեարկել մահապատժի վերացմանը, եւ չեմ կարծում, թե մահապատժի պահպանումն ինչ-որ բան կտար «Հոկտեմբերի 27»-ի բացահայտմանը: Մենք պարզ տեսնում ենք, որ այդ բացահայտումն անհնարին է, որովհետեւ որոշակի ուժերի ձեռնտու չէ: Եթե մահապատիժը պահպանվեր, բայց նաեւ պահպանվեր այն մթնոլորտը, որ գոյություն ունի «Հոկտեմբերի 27»-ի շուրջ, դարձյալ ոչ մի քայլ առաջ չէր լինի բացահայտման գործում:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀԱՐՑՈՒ-ՊԱՏԱՍԽԱՆ

«Կոալիցիան» չի պատասխանում «պատգամավորի» հարցերին

Կառավարության հետ հարցուպատասխանի ժամանակ պատգամավոր Արշակ Սադոյանն ընդգծելով, որ չի սպասում պատասխան արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանից, այլ ակնկալում է Անդրանիկ Մարգարյանի պատասխանը, փորձեց հետաքրքրվել, թե արդյոք կառավարությունը որեւէ ծրագիր ունի՞ «Արմենտել», «Զվարթնոց», «Հրազդանի կասկադ» եւ այլ նման օբյեկտների վերաբերյալ: Պրն Սադոյանը հարցրեց, թե նման ծրագրի բացակայության դեպքում «ի՞նչ է այդ չակերտավոր կոալիցիան»:

ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանն իր տեղից հասավ մինչեւ դահլիճում դրված ամբիոնի մոտ՝ հայտարարելու, որ «չակերտավոր պատգամավորի հարցերին կառավարությունը չի պատասխանում»:

Կորել է 14 միլիոն դրամ

Պատգամավոր Վահրամ Բաղդասարյանին հարցուպատասխանի ժամանակ հետաքրքրում էր, թե Վանաձորի Խնձորուտ թաղամասի մարզադահլիճի վերանորոգման համար նախատեսված 20 մլն դրամից 14 մլն դրամ հատկացումը ո՞ւր է գնացել: 14 մլն դրամը «կորել է», քանի որ չնայած հատկացում կատարվել է, բայց Վանաձորի Խնձորուտ թաղամասում սպորտ դահլիճի վերանորոգման աշխատանքներ չեն սկսվել, չեն էլ նախատեսվում:

Հարցը պատասխան չստացավ, որովհետեւ հարցուպատասխանին չէր ներկայացել ֆինանսների նախարարը: Կառավարության անդամները խոստացան, որ հարցին կպատասխանեն գրավոր:

Դպրոցների օպտիմալացման ծրագիրը՝ բազմաթիվ խնդիրների պատճառ

Երեկ կառավարության հետ հարցուպատասխանի ժամանակ ԱԺ 15 հերթագրված պատգամավորներից մի քանիսի հարցերն ուղղված էին կրթության եւ գիտության նախարար Սերգո Երիցյանին՝ դպրոցների օպտիմալացման ծրագրի վերաբերյալ: Այն, որ պետք է 60 հազար ուսուցչից 20 հազարը կրճատվի, կամ որ որոշ դպրոցներ ուղղակի հնարավոր չէ, անկախ օպտիմալացման կամ ռացիոնալացման ծրագրից, միավորել, ըստ Սերգո Երիցյանի, 2002 թ.-ին ընդունված ծրագրի արդյունք է: Նախարարի ներկայացմամբ կրճատվողների թիվը փոքրանալու է: Որոշ դպրոցների միավորման անհնարության առումով էլ կքննարկվեն տարբերակներ, կգտնվեն ընդունելի լուծումներ:

Իսկ որ բազմաթիվ բողոքներ են ստացվում ուսուցիչներից, թե դասարանների կոմպլեկտավորման, այսինքն որոշակի քանակով աշակերտներ ունենալու պահանջը դպրոցների տնօրենները հասկացել են յուրովի, կրթության եւ գիտության նախարարը պարզաբանեց, որ նման բողոքներ ստացվում են նաեւ նախարարությունում, եւ եթե դասարանները կազմվում են աշակերտների թույլատրելի թվի առավելագույն տարբերակով, դա տնօրենների լիազորությունների գերազանցում է:

Ա. Հ.

Պատգամավորը սպառնում է

«Ասեք «Շանթի» օպերատորին, որ որտեղ տեսա, 10 կտոր եմ անելու», երեկ խորհրդարանի նիստերի դահլիճի նախասրահում նման կերպ իր զայրույթն էր հայտնում պատգամավոր Տիգրան Արզաքանցյանը: «Զայրույթ» էր առաջացրել այն հանգամանքը, որ «Շանթ» հեռուստաընկերության եթերից նշված պատգամավորն իր ընտրողներին էր ներկայացել քնած վիճակում: Եվ որ «Շանթի» օպերատորը կարողացել էր նկարել հենց դա՝ նյարդագրգիռ վիճակի էր հասցրել «քնածին»:

Լրատվամիջոցի, լրագրողի կամ օպերատորի հասցեին նման սպառնալիքն առնվազն վկայում է, որ նման մարդիկ խորհրդարանում չէ, որ պետք է լինեն: Իսկ գուցե պե՞տք է լինեն հենց նման խորհրդարանում:

Ա. Հ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Առաջին անգամ մեկտեղվելու են հայագիտական բոլոր ուժերը

Ոմանք էլ բոյկոտելու միտում ունեցան....

Հայագիտական միջազգային համաժողովը, ինչպես արդեն նշել էինք մեր նախորդ հրապարակումներում, տեղի կունենա սեպտեմբերի 15-20-ը: Համաժողովի անցկացման նպատակների ու կազմակերպական հարցերի մասին նախապես զրուցել էինք ԵՊՀ պրոռեկտոր Արամ Սիմոնյանի հետ:

Երեկ ԳԱ ակադեմիայի դահլիճում տեղի ունեցավ համաժողովի աշխատանքները համակարգող կոմիտեի մամլո ասուլիսը, որի ընթացքում հնչեցին գրեթե նույն հարցադրումներն ու խնդիրները, որոնց անդրադարձել էինք նախապես: Այդ հանգամանքը հաշվի առնելով, ասուլիսին ներկա հայագետներից կամեցանք իմանալ, թե ինչով է առանձնանում առաջիկա համաժողովը նախորդներից եւ ինչ սպասելիքներ կան: Նշենք միայն, որ ներկա էին ԳԱ ակադեմիայի նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանը, փոխնախագահ Վլադիմիր Բարխուդարյանը, ԵՊՀ ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսյանը, պրոռեկտոր Արամ Սիմոնյանը, ԳԱԱ արեւելագիտության ինստիտուտի տնօրեն Նիկոլայ Հովհաննիսյանը, պատմության ինստիտուտի տնօրեն Աշոտ Մելքոնյանը, Լեզվի պետական տեսչության փոխտնօրեն Հովհաննես Զաքարյանը:

Նիկոլայ Հովհաննիսյան – Այս համաժողովը յուրահատուկ է նրանով, որ առաջին անգամ մեկտեղվում են Հայաստանի, սփյուռքի եւ օտարերկրացի գիտնականները՝ հայոց պատմության, լեզվի, գրականության ու մշակույթի մասնագետները: Սա իր նախադեպը չունեցող, պատմական նշանակություն ունեցող կարեւոր երեւույթ է, որը կոչված է ոչ թե բաժանելու, այլ համախմբելու նրանց: Կարծում եմ, որ շատ անելիքներ ունենք: Եթե քննարկվելիք բոլոր հարցերը գիտական մակարդակով լուծենք, ուրեմն մեր խնդիրների կատարմանը հիմնականում հասած կլինենք: Իբրեւ գլխավոր հանգամանք կկամենայի ընդգծել, որ համաժողովը տեղի է ունենում անկախություն ձեռք բերած Հայաստանում, ինչը միանգամայն այլ մթնոլորտ է ստեղծում:

Ինչ վերաբերում է սփյուռքի եւ հայաստանյան գիտնականների միջեւ վերջին տարիներին եղած տարաձայնությունների խնդրին, կարծում եմ, բնավ պետք չէ կենտրոնանալ դրա վրա: Ըստ իս, դրանք ոչ թե տարաձայնություններ են, այլ տարբեր մոտեցումներ գիտության ամենատարբեր հիմնահարցերի վերաբերյալ: Քանի որ հայագիտությունը գիտություն է, բնականաբար, այստեղ էլ կան տարբեր կարծիքներ ու տեսակետներ: Բայց դրանք վերածել տարաձայնությունների ու բաժանարար գիծ դնել մեր եւ սփյուռքի հայագետների միջեւ՝ մեծ վրիպում է: Գոյություն չունի այնպիսի գիտություն, որտեղ չկան տարբեր տեսակետներ, եթե կա, ուրեմն մեռած է: Հետեւաբար, այդպիսի տարաձայնությունները օրինաչափ են բոլոր գիտություններում:

Աշոտ Մելքոնյան – Անկախության ձեռքբերումից հետո, հակառակ մեր սպասելիքների, հայագիտության մեջ ոչ թե համախմբում տեղի ունեցավ, այլ ընդհակառակը՝ արտասահմանյան եւ հայաստանյան հայագիտության մեջ որոշակի անվստահություն եւ նույնիսկ վիհ առաջացավ: Ահա թե ինչու այս համաժողովի առաջին խնդիրը կազմակերպական առումով հայագիտության ուժերն ամբողջապես ի մի բերելն է: Հրավիրվել են բոլոր հայտնի հայագետներն անխտիր, այլ հարց է, որ նրանց մի մասը չի կարողացել մասնակցել: Գուցե հրաժարվողները բոյկոտելու միտում են ունեցել, դրա համար էլ չեն մասնակցել: Ի դեպ, նրանց մեջ կան Հայոց ցեղասպանության խնդրի վերաբերյալ անընդունելի մոտեցում ունեցողներ: Մինչդեռ այդ խնդիրը մեր պատմության կնճռոտ հարցերից է, որին նվիրված կլինեն բազմաթիվ զեկուցումներ: Դժբախտաբար, խնդրի վերաբերյալ տարբեր մոտեցումներ կան նաեւ որոշ հայ հեղինակների մոտ՝ ընդհուպ Հայոց ցեղասպանությունը կասկածի տակ առնելը: Կազմկոմիտեն որեւէ վերապահում չի արել, հրավիրել է բոլոր նրանց, ովքեր անգամ տրամագծորեն անընդունելի, նույնիսկ վտանգավոր մոտեցումներ ունեն այս խնդրի վերաբերյալ: Կլոր սեղանների քննարկումների ժամանակ անպայման կլսվեն ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, հայ-թուրքական փոխհարաբերությունների, այդ թվում՝ ճանապարհները բացելու եւ դրա հաշվին քաղաքական խնդիրներ լուծելու հիմնահարցերը: Համաժողովի երկրորդ գլխավոր նպատակը Հայաստանում հայագիտական միջազգային կենտրոն ստեղծելն է՝ համախմբելու հայաստանյան, սփյուռքի ու օտարերկրյա հայագետներին, այն գիտակցումով, որ հայագիտությունը կուռ գիտություն է եւ պետք է ծառայի մեր ժողովրդի շահերին:

Հովհաննես Զաքարյան– Նախ ասեմ, որ ընդգրկված են հայերենագիտության բոլոր ոլորտները: Հուսով եմ, որ կլոր սեղանների քննարկումների ժամանակ անպայման կներկայացվի նաեւ լեզվաքաղաքականության խնդիրը, որ հայագիտության զարգացման հեռանկարների հետ կապված հարցեր կքննարկվեն, կկազմվեն դրանց լուծմանը նպաստող ծրագրեր:

Կարեւոր խնդիրներից մեկը համարում եմ ազգային միասնության հիմնահարցը: Ցավոք, շատ հարցերում դեռեւս ազգային պառակտումներ ունենք, դրանցից մեկը լեզվական պառակտումն է՝ արեւմտահայ ու արեւելահայ հայերենից բացի այսօր ստեղծվել է արհեստական պառակտում՝ ուղղագրականը, որը վերացնելու կամ գոնե մեղմելու համար համազգային ջանքեր ներդնելու կարիք կա: Այս հարցում կան տարբեր մոտեցումներ, որոնք միայն Հայաստան-սփյուռք բաժանման հետ չեն կապված եւ քանիցս բուռն բանավեճերի, անգամ թշնամական ելույթների առիթներ են տվել: Այդ իսկ պատճառով այս համաժողովում ուղղագրության խնդրին նվիրված զեկուցումներ չեն լինելու: Դա, անշուշտ, գիտակցաբար է արված՝ ավելորդ կրքեր շիկացնելուց խուսափելու համար: Այդուհանդերձ, ընթացիկ խնդիրների մեջ այդ հարցը հավանաբար կընդգրկվի:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

11-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ

Մահապարտ՝ խորհրդակիր անմահության

Վարդան Հովհաննիսյան...

Բոց սիրտ ու հավերժ երիտասարդ:

Ապրածդ քսան եւ չապրած-չտեսածդ բոլոր տարիները, որոնցից 11-ն արդեն հասել ենք, արտածվում են Վարդանանց առթիվ քաղաքացիություն ստացած «Մահ ոչ իմացյալ մահ է, մահ իմացյալ՝ անմահություն» համապարփակ բանաձեւով,

ինչի կիրառմամբ են ընդգծվում Ավարայրից մինչեւ Սարդարապատ ու Արցախ ձգվող ժամանակի ամենավեհ դրսեւորումները, որոնք միայն ստույգ անվանում ունեն՝ հանուն հայրենիքի մահապարտություն:

Կարծեմ ինքդ՝ համոզյալ աթեիստդ ու կիբեռնետիկային մտովի տրվածդ ես ասել, թե կենսոլորտ ունեն ոչ միայն ապրողները, թե մարդկային ոգին ճախրում է ժամանակի ու տարածության մեջ ծանոթ ու անծանոթ տիրույթներում: Դա այդպես է: Այլապես անպատկերացնելի կլիներ այսքան լիակատար ներկայությունն անձիդ՝ սեպտեմբերյան այս օրերին, երբ միատեղվում են երեք «համատեղելի» իրադարձություններ. նոր սերնդի հայ մահապարտների գումարտակի կայացումը, ողբերգականորեն քո հրաժեշտը կյանքին եւ հայոց բաղձալի անկախության կայացումը:

Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի ոգեկոչած գումարտակի՝ Չլդրանում, Դրմբոնում... գործած սխրանքներով եւ Սամվել Շահմուրադյանի, Գագիկ Յոլչյանի ու քո նույնտեղյա ու նույնօրյա նահատակությամբ պսակված սեպտեմբերյան առաջին տասնօրյակն արդեն նշվում է 11-րդ անգամ:

Դու եղար նրանցից մեկը, Վարդան Մահապարտ:

Արագ գործողության օրենքներով հմուտ գնդացրորդ դարձած երիտասարդ, Երեւանի թիվ 142 դպրոցում մատնացույց արվող ուշիմ ու կարգապահ աշակերտ ես եղել, երգ ու երաժշտության, սպորտի սիրահար: ԵՊՀ... չորրորդ կուրս փոխադրված սիրված ուսանող, բազմակողմանի զարգացած, կյանքով, սիրով առլեցուն: Տարիքի բերումով առաջիններից չեղար նրանց շարքերում, ովքեր զինվորագրվեցին արցախյան պատերազմին: Սակայն եղար մեկն այն հինգ հարյուր աշխարհազորայիններից, ովքեր ասպարեզ ելան՝ մահը երդում արած: Ընկերներիդ շրջանում որքան լուրջ ու հումորախառն ես արտաբերել. «էդ ո՞նց է, որ Կոմանդոսը Շուշին ազատագրեց առանց ինձ...»:

Ու աներեւակայելի կլիներ, եթե հայրենիքի զոհասեղանին կամովին մոտեցած քսանվեց ուսանողների փառքը հուշանկարներով, ցերեկույթ-երեկույթներով, հուշ-սենյակներով փառաբանող Երեւանի պետական համալսարանի ուսանողներն իսկական հայի նկարագիրը չտեսնեին նաեւ քո՝ մայր բուհի զոհյալ հինգ Վարդանների համաստեղության պատկանյալիդ պատկերով:

Մայր ժողովուրդը, Վարդան, ճանաչում է քեզ: Գիտի, որ դու քո կյանքը հանձնել ես անձիդ զոհաբերումով եւ վեհացած Մահապարտ տիտղոսով, որ մեծագույնն է բոլոր պարգեւներից: Դու հիմա որպես սկիզբ ու շարունակության գրանցում ունես հայոց նորագույն պատմության համապատասխան էջերում: Ապրողներին նայում ես Արցախ աշխարհից, որի մի կանգուն հողը ցողված է քո արյունով, Եռաբլուրից, ուր հավերժ ննջում է մեծաթիվ մի կայազոր:

ԺԱՆՆԱ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

«Փոխզիջումների պատրաստ են ...»

Սկիզբը՝ էջ 1

Հայ լրագրողների հետաքրքրությանը, թե, այնուամենայնիվ, որո՞նք են նոր առաջարկները, ռուս դիվանագետը պատասխանեց. «Ձեր օգտագործած տերմինները՝ նոր, մոդիֆիկացված առաջարկներ, արդեն իսկ խոսում են իրենց մասին»: Մեր լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները փորձեցին պարզել, թե արդյոք ճի՞շտ է այն տեսակետը, որ ռուսական կողմը չի մասնակցել այդ առաջարկների մշակմանը: Միջնորդական խմբի նոր ներկայացուցիչը վստահեցրեց, որ ռուսաստանյան նախորդ համանախագահ Նիկոլայ Գրիբկովը մասնակցել է այդ փաստաթղթի մշակման աշխատանքներին, եւ որ նա կմասնակցի նաեւ Վիեննայի առաջիկա հանդիպմանը, իրեն՝ Մերզլյակովին, մյուս համանախագահներին ներկայացնելու համար:

Մեր լրագրողները հետաքրքրված էին, թե պրն Մերզլյակովի տպավորությամբ որքանո՞վ են ղարաբաղյան հակամարտության կողմերը պատրաստ փոխզիջումների: «Այս այցելության ընթացքում յուրաքանչյուր կողմ ներկայացրեց հակամարտության կարգավորման իր տեսակետն այսօրվա դրությամբ: Փոխզիջումների պատրաստակամություն ունեն բոլոր կողմերը, դա այսօր խոստովանում են բոլորը: Խնդրի էությունն այն է, թե ի՞նչ փոխզիջումների մասին է խոսքը: Այդ փոխզիջումների բովանդակությունը հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ կողմերի դիրքորոշումներում դեռ պարզելու խնդիր է: Այստեղ թերեւս որոշիչ կլինի կողմերի վերաբերմունքը նոր առաջարկներին, որոնցով համանախագահները կժամանեն առաջիկայում»:

Այն հարցին, թե Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների մակարդակով բանակցությունները Մինսկի խմբի շրջանակներում արդյոք չե՞ն սպառել իրենց, ռուսաստանյան համանախագահը պատասխանեց, որ սուբյեկտիվ գործոնի պատճառով որոշակի ժամանակահատվածում դադարել էին երկու նախագահների հանդիպումները, բայց իրենք հույս ունեն, որ որոշ ժամանակ հետո դրանք կվերականգնվեն: «Ընտրությունները Հայաստանում, սպասվող ընտրությունները Ադրբեջանում շեղում էին ողջ ուշադրությունը եւ թույլ չէին տալիս լծվել այս խնդրին»:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը հերքում է Կովկասի մուսուլմանների վարչության մամլո կենտրոնի ղեկավարի տեղեկատվությունը

Ըստ «Ինտերֆաքս» եւ «Տրենդ» գործակալությունների օրերս տարածած հաղորդագրությունների, Կովկասի մուսուլմանների վարչության մամլո կենտրոնի ղեկավար Հաջի Ակիֆը հայտարարել է, որ Կովկասի մուսուլմանների առաջնորդ Ալլահշյուքյուր Փաշազադեն դիմել է Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին՝ խնդրելով միջոցներ ձեռնարկել «Հայաստանի կողմից վերահսկվող տարածքներում պատմական ու կրոնական հուշարձանների ավերումը կանխելու համար»:

Այս առիթով Մայր աթոռի տեղեկատվական համակարգը տեղեկացնում է, որ Հաջի Ակիֆի հայտարարությունը չի համապատասխանում իսկությանը: Իրականում Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդի նամակը պատասխանն է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի այն բողոք-նամակի, որով Վեհափառ Հայրապետը կոչ էր արել Ալլահշյուքյուր Փաշազադեին միջնորդել պետական մարմիններին՝ կասեցնելու Նախիջեւանում գտնվող Հին Ջուղայի հայոց գերեզմանոցի հազարավոր խաչքարերի բարբարոսական ոչնչացումը: Ալլահշյուքյուր Փաշազադեն իր նամակում Ջուղայի հայկական արձանագրություններով նշանավոր խաչքարերը պարզապես վերագրում է ալբանական մշակույթին, իբրեւ հակափաստարկ Ջուղայի հայկական գերեզմանոցի ավերման, հիշատակում ԼՂՀ տարածքում, մասնավորապես Շուշիում եւ Զանգելանում ադրբեջանական հարյուրավոր հուշարձանների կողոպտման եւ ոչնչացման մասին:

Վերջինի առնչությամբ Հայ եկեղեցու Արցախի թեմի առաջնորդ Տ. Պարգեւ արք. Մարտիրոսյանը, ի պատասխան տեղեկատվական համակարգի հարցումի, հայտնեց, որ վերոհիշյալ հայտարարություններն անհիմն են, եւ 1990-ական թվականների ռազմական գործողություններից հետո ԼՂՀ տարածքում որեւէ պատմական հուշարձան չի ավերվել:

Վերջին տարիներին Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Բ-ի միջնորդությամբ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի եւ Կովկասի մուսուլմանների առաջնորդի հանդիպումներն ուղղված են եղել երկու ժողովուրդների միջեւ բարի հարաբերությունների վերահաստատմանը: Սակայն նման հայտարարությունները չեն նպաստում տարածաշրջանում խաղաղության - կայունության հաստատմանը նպատակաուղղված ջանքերին:

Դոնի Ռոստովում նշեցին «Սուրբ խաչի» 220-ամյակը

Դոնի Ռոստովում սեպտեմբերի 9-ին նշվել է «Սուրբ խաչ» պատմական հուշահամալիրի 220-ամյակը: Ռուսաստանի հայերի «Երկրամաս» թերթը նշում է, որ «Սուրբ խաչը» Ռոստովի մարզում այժմ գոյություն ունեցող ամենահին շինությունն է: Անցյալում եղել է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու տաճար: Ղրիմահայ վերաբնակիչների կառուցած տաճարում գործել է Ռուսաստանի հարավում հիմնված առաջին տպարանը, որի հիմնադիրը Հովսեփ Արղության էր:

Տոնակատարությունը սկսվել է հուշարձանի մոտ ռուս-հայկական բարեկամությանը նվիրված խաչքարի բացման արարողությամբ: Քանդակագործ Ս. Դավթյանը խաչքարը կերտել է մեկենաս Ա. Կարապետյանի միջոցներով: Հոգեւորականի աղոթքից հետո ողջույնի խոսքերով ներկաներին են դիմել Ռոստովի մարզի վարչակազմի, նախարարությունների ու գերատեսչությունների ներկայացուցիչները: Դոնի կազակների մեծ զորքի ատաման Ն. Կազիցինը հուշահամալիրին նվիրել է զինադրոշ: «Սուրբ խաչ» համալիրի աջակցման ու զարգացման Ռոստովի շրջանային հասարակական հիմնադրամի ղեկավար Ս. Գրիգորյանը պատմել է համալիրի տարածքում նոր կառույցների ստեղծման հեռանկարի մասին:

Ապա հյուրերը եւ հուշահամալիրի աշխատակիցները ծառեր են տնկել եւ ծաղիկներ դրել Ռ. Պատկանյանի եւ Մ. Նալբանդյանի գերեզմաններին: Տոնակատարությունն ավարտվել է համերգով եւ ավանդական մատաղօրհնեքով:

Պ. Բ.

«Հակամարտությունների կարգավորում համագործակցության ճանապարհով»

Հարցազրույց ՀՀ պաշտպանության նախարարի տեղակալ, գեներալ-մայոր Արթուր Աղաբեկյանի հետ

Սկիզբը էջ 1

Հարավային Կովկասն իր աշխարհագրությամբ, պատմությամբ, մշակույթով, ժողովրդագրական կազմով եւ անվտանգության միջավայրը բնորոշող այլ գործոններով մի յուրօրինակ տարածաշրջան է: Եթե փաստենք, որ տարածաշրջանը տարբեր էթնիկական միավորների, կրոնների, մշակույթների, քաղաքակրթությունների, միջազգային նշանակության տրանսպորտային ուղիների մի խաչմերուկ է, ավելորդ կդառնա այստեղ առկա հակասությունների եւ տարաձայնությունների մասին խոսելը:

Թեեւ աշխարհագրական իմաստով Հարավային Կովկասը համեմատաբար փոքր տարածք է զբաղեցնում, այստեղ ապրող ժողովուրդները պատմամշակութային զարգացման ճանապարհներով, լեզվական, ազգային հոգեբանության եւ մտածելակերպի հատկանիշներով բավականին տարբեր համակարգեր են ներկայացնում, հանգամանք, ինչն իր վճռորոշ կնիքն է թողել ժողովուրդների պատմական ընթացքի ու ճակատագրերի վրա: Հարավային Կովկասի ժողովուրդները հազարամյակներ շարունակ գոյատեւել են մեծ կայսրությունների պատերազմների հանգուցակետերում, արյունոտ արշավախմբերի ճանապարհներին, եւ ատելության ու թշնամության սերմանումը կայսրությունների, հզոր ուժերի համար ծառայել է ժողովուրդների դիմադրողականությունը ճնշելու, ինքնուրույնությունը կոտրելու կարեւոր զինամիջոց, արդյունքում ձեւավորելով ազգամիջյան անվստահության, հաճախ՝ թշնամության մթնոլորտ, սրանից բխող արյունոտ հետեւանքներով, որոնց կրկնությունից չհաջողվեց խուսափել նաեւ Խորհրդային Միության փլուզումից հետո:

Այս հատկանիշներն ու առանձնահատկությունները, պատմական հանգամանքները ձեւավորել են ավանդույթներ, որոնք մեծ հոգեբանական ազդեցություն են թողնում Հարավային Կովկասի երկրների ռազմավարական շահերի ձեւավորման, հետեւաբար՝ նաեւ անվտանգության խնդիրների ընկալման գործում:

Հարավային Կովկասում աշխարհաքաղաքական իրադրությունը ձեւավորում է տարածաշրջանային հակամարտությունների եւ ռազմաքաղաքական լարվածության պահպանման, տարածաշրջանում միջպետական եւ միջազգային շահերի բախումների, տարածաշրջանային երկրների՝ ազդեցության գոտիների եւ ռազմավարական պաշարների բաշխման համար մղվող պայքարի անմիջական ազդեցությամբ:

Տարածաշրջանի անվտանգության միջավայրի վրա, իհարկե, հսկայական ազդեցություն են թողել վերջին տասնամյակում բռնկված ազգամիջյան հակամարտությունները: Այս հակամարտությունների կարգավորման գործընթացներն այս երկրների համար իրենց անկյունաքարային նշանակությամբ փաստորեն պայմանավորում են ազգային շահերի ձեւավորումը՝ որոշիչ դերակատարություն ունենալով ազգային անվտանգության հայեցակարգերի, ռազմական եւ ռազմավարական ծրագրերի, արտաքին քաղաքական ուղղվածության ու նույնիսկ տնտեսական քաղաքականության մշակման եւ իրականացման գործընթացներում:

Երբեմն պետություններն էլ, ներգրավված լինելով հակամարտություններում (Հայաստանն ու Ադրբեջանը՝ Ղարաբաղյան, Վրաստանը՝ Աբխազիայի եւ Օսիայի հակամարտությունների մեջ), դրանցից բխող խնդիրների լուծման հարցում ելնում են իրենց ազգային-պետական շահերից, որոնք ակնհայտորեն հակասական են, շատ դեպքերում՝ իրարամերժ: Ցավոք, առկա հակամարտությունների լուծման ուղիները շարունակում են մնալ անորոշ: Այս հակամարտությունների կարգավորմանը մեծապես խանգարում են պետությունների փոխհարաբերություններում նկատվող բացասական ուղեգիծը, միմյանց շահերն անտեսող քաղաքականությունը, տարածաշրջանային անվտանգության ապահովման հարցում իրարամերժ մոտեցումները:

- Ձեր կարծիքով, տարածաշրջանի երկրներն ընդունա՞կ են ինքնուրույն հաղթահարելու ստեղծված պատնեշները, թե՞, այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է միջազգային հանրության, մասնավորապես միջազգային անվտանգության կառույցների աջակցությունը:

- Իհարկե, անվտանգության համակարգերի աջակցությունը կարեւոր է միջազգային համագործակցության ծրագրերում տարածաշրջանի երկրներին ներգրավելու, ընդհանուր շահերի ամբողջություն ձեւավորելու առումով: Կասկած չկա, որ ինչպես միջազգային ահաբեկչության, այնպես էլ անվտանգությանը սպառնացող մյուս երեւույթների դեմ պայքարում տարածաշրջանային պետությունները պետք է սերտորեն համագործակցեն միջազգային անվտանգությունն ապահովող կառույցների հետ: Ուրախությամբ պետք է արձանագրեմ, որ վերջին շրջանում այս ուղղությամբ ակտիվ գործունեություն են ծավալել ինչպես Հավաքական անվտանգության պայմանագրի երկրները, այնպես էլ ՆԱՏՕ-ն՝ եվրոպական անվտանգության անկյունաքարային կառույցը: Հատկանշական է նաեւ անվտանգության հարցերում ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի համագործակցությունը, ինչը մեծապես մեղմում է իրավիճակը Կովկասում եւ խոչընդոտում նոր բաժանարար գծերի ձեւավորմանը:

Թեեւ Հարավային Կովկասում անվտանգության ապահովման համար կարեւոր է այլ պետությունների եւ կազմակերպությունների՝ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Իրանի, Թուրքիայի, Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության, ՆԱՏՕ-ի, Եվրամիության քաղաքականությունը, անվտանգության կայուն միջավայրի հաստատման համար վճռորոշ է բուն տարածաշրջանի պետությունների դիրքորոշումը, քանի որ թե ներքին, թե արտաքին քաղաքական, ինչպես նաեւ տնտեսական զարգացման միտումներով ու հիմնախնդիրներով, այս պետություններն առավելապես շաղկապված են միմյանց, իսկ առկա հակամարտություններից առավելապես տուժում են այս պետությունները, հետեւաբար, առաջին հերթին պետք է շահագրգռված լինեն տարածաշրջանի անվտանգության ապահովմամբ:

Միջազգային արդի զարգացումները, ինչպես նաեւ վերջին 10 տարիների փորձը գալիս է ապացուցելու, որ տարածաշրջանի երկրներից որեւէ մեկի բացառումը տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերից լուրջ խոչընդոտներ է առաջ բերում այդ իսկ ծրագրերի իրականացման ճանապարհին, իսկ միջազգային թե տնտեսական, թե անվտանգությանն առնչվող կազմակերպությունները նախընտրում են տարածաշրջանային մոտեցումները՝ ընկալելով կովկասյան տարածաշրջանը որպես մեկ միասնական տնտեսատրանսպորտային, ինչու չէ, նաեւ ռազմաքաղաքական ամբողջություն: Ուստի, Հարավային Կովկասի երկրների շահերից ելնելով, անհրաժեշտ է համակարգված եւ փոխհամաձայնեցված քաղաքականություն մշակել այս ուղղությամբ:

Համընդհանուր ներգրավման մթնոլորտի հաստատմանը, իհարկե, խոչընդոտում են չկարգավորված հակամարտությունները: Վստահաբար կարելի է ասել, որ տարածաշրջանի առաջնորդների քաղաքական կամքի եւ ցանկության դեպքում հնարավոր է հրաժարվել նախապայմանների թելադրման քաղաքականությունից եւ որդեգրել համընդհանուր համագործակցության ուղեգիծ՝ ծառայեցնելով համագործակցությունը լարվածության թուլացմանն ու հակամարտությունների կարգավորման համար նպաստավոր տնտեսաքաղաքական պայմանների ստեղծմանը: Այստեղ չեմ կարող չնշել, որ Ադրբեջանն այս հարցում ցուցաբերում է ոչ կառուցողական մոտեցում, տարածաշրջանային համագործակցությունը Հարավային Կովկասում գնահատելով անհնարին, քանի դեռ չի կարգավորվել Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը: Ավելին՝ հրաժարվում է մասնակցել Հայաստանում անցկացվող միջոցառումներին նույնիսկ այնպիսի համընդհանուր ծրագրի շրջանակներում, ինչպիսին «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագիրն է: Մասնավորապես 2003 թ. Հայաստանում անցկացված «Համատեղ լավագույն ջանք» զորավարժությունները պարունակում էին տարածաշրջանային համագործակցության բազմաթիվ տարրեր, սակայն Ադրբեջանը հրաժարվեց մասնակցել: Մինչդեռ մենք հայտնել ենք պատրաստակամություն 2004 թ. մասնակցելու Ադրբեջանում անցկացվող նույն զորավարժությանը: Հատկանշական է նաեւ Ադրբեջանի ներքին բացասական քարոզչությունը տարածաշրջանային համագործակցության դեմ, ինչի արդյունքում Ադրբեջանի հասարակությունը ոչ միայն՝ չի ընկալում այս գաղափարը, այլեւ իրեն մատուցված բանաձեւերով փորձում է խոչընդոտել դրա իրականացմանը:

Տարածաշրջանում համագործակցության բարենպաստ մթնոլորտ հաստատելու համար կարեւորում եմ մեկ հանգամանք եւս. տարածաշրջանի երեք երկրների՝ Ադրբեջանի, Վրաստանի եւ Հայաստանի համար անհրաժեշտ է ապահովել տնտեսական զարգացման հավասար միջազգային հնարավորություններ, ինչը կնպաստի նաեւ ռազմաքաղաքական հավասարակշռության, հետեւաբար՝ կայունության պահպանմանը:

Ինչպես նշեցի, համագործակցության բաց եւ աննախապայման քաղաքականության հռչակումը կարող է էապես նպաստել անվտանգության միջավայրի բարելավմանը:

- Ի՞նչ բանաձեւ կառաջարկեիք:

- Հարավային Կովկասում անվտանգության միջավայրը բնորոշող գործոնների համադրումն ապացուցում է, որ Հարավային Կովկասի քաղաքական-տնտեսական զարգացման համար կարեւորագույն դերակատարություն ունի բուն տարածաշրջանում համագործակցության մթնոլորտի ձեւավորումը: Համագործակցության ճանապարհով անվտանգության միջավայրի բարելավման համար կառաջարկեի մի քանի կարեւոր սկզբունքներ.

Հաշվի առնելով, որ տարածաշրջանը հարուստ է բազմաթիվ հակամարտություններով, որոնց կարգավորման գործընթացները դեռեւս անորոշ ժամանակով կարող են շարունակվել, անհրաժեշտ է որպես կարեւորագույն սկզբունք որդեգրել համագործակցության ճանապարհով լարվածության թուլացման, հակամարտությունների կարգավորման համար բարենպաստ նախադրյալների ստեղծման քաղաքականությունը, մասնավորապես՝ տնտեսության, տրանսպորտային, էներգետիկ եւ այլ բնական պաշարների շահագործման ու արտահանման բնագավառներում: Այսինքն՝ հակամարտությունների կարգավորման նպաստում համագործակցության միջոցով: Մինչդեռ այսօր առկա է հակառակ միտումը, ինչը թե ժամանակի վատնում է, թե հնարավորությունների լիարժեք օգտագործման կորուստ: Օրինակ, Հայաստանն ու Ադրբեջանը տնտեսության, տրանսպորտային ոլորտներում հնարավոր համագործակցության քննարկումը հետաձգելով մինչեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորումը, ստիպված են լինում տնտեսական զարգացման եւ միջազգային նշանակության տրանսպորտային ուղեգծերի ձեւավորման առավել դժվար հասանելի ծրագրեր մշակել՝ արդյունքում վնաս բերելով երկու երկրների տնտեսություններին, միաժամանակ դժվարություններ ստեղծելով միջազգային ընկերությունների եւ կազմակերպությունների համար:

Անհրաժեշտ է մի կողմ թողնել փոխադարձ մեղադրանքների եւ սպառնալիքների ճանապարհով առավելություն քաղելու քաղաքականությունը, ինչն ավելի շուտ քաղաքական-քարոզչական նպատակներ է հետապնդում եւ ավելի շատ վնաս բերում, քան օգուտ: Անհրաժեշտ է գիտակցել, որ նման քարոզչական սադրանքները հաճախ հրահրում են ծայրահեղական ուժերը եւ շրջանակները: Մասնավորապես, Ադրբեջանում որոշակի հասարակական, իսկ երբեմն նաեւ պետական շրջանակներ պարբերաբար մատուցում են բացահայտ պատերազմական քարոզչություն:

Կարծում եմ, օգտակար կլինի հակամարտությունների կարգավորման գործընթացում ուժի գործադրման հնարավորությունից հրաժարվելու գաղափարը, ինչի շուրջ կարելի է ձեռք բերել համաձայնություն տարածաշրջանի երկրների միջեւ՝ տարածաշրջանում շահեր ունեցող այլ երկրների եւ կազմակերպությունների հովանավորությամբ: Սա կնպաստի փոխվստահության հաստատմանն ու հակամարտությունների կարգավորման խաղաղ ճանապարհների մշակման գործին:

Վստահ եմ, որ առաջարկված սկզբունքների ընդունման դեպքում բազմաթիվ խնդիրների շուրջ համաձայնությունների ձեռքբերումը տարածաշրջանային մակարդակով էապես կհեշտանա:

- Որպեսզի տարածաշրջանային համագործակցության գաղափարը վերացական չհնչի, կարո՞ղ եք ներկայացնել տարածաշրջանային համագործակցության հնարավոր բնագավառներն այս պահին ստեղծված ռազմաքաղաքական իրավիճակում:

- Հարավային Կովկասում անվտանգության միջավայրը բնորոշող գործոնների վերլուծությունն ապացուցում է, որ չնայած առկա սկզբունքային հակասություններին, այնուհանդերձ, հնարավոր է տարածաշրջանային համագործակցություն այն ոլորտներում, որոնք անմիջական առնչություն չունեն հակամարտությունների կարգավորմանը: Մասնավորապես, համեմատաբար իրատեսական է հետեւյալ մոտեցումների կիրառումը.

Տնտեսական համագործակցության հաստատում հակամարտող կողմերի միջեւ՝ հակամարտության կարգավորման գործընթացին զուգահեռ, ազատ տնտեսական գոտիների, այդ թվում սահմանային ազատ առեւտրային շուկաների ձեւավորում՝ նպաստելով նաեւ հասարակական փոխվստահության վերականգնմանը:

Տրանսպորտային ուղիների ապաշրջափակում, վերականգնում եւ զարգացում, ինչը թույլ կտա հրաժարվել առավել ծախսատար այլընտրանքային ուղիներից:

Փոխհամաձայնեցված քաղաքականություն տարածաշրջանային ծրագրերի մշակման գործընթացում:

Խորհրդատվությունների մեխանիզմի ձեւավորում ռազմաքաղաքական եւ տարածաշրջանային անվտանգության բնագավառում:

Ռազմական համագործակցության որոշակի տարրերի կիրառում «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի եւ ՆԱՏՕ-ի այլ ծրագրերի շրջանակներում:

Համակարգված պայքար ահաբեկչության, թմրանյութերի տարածման, մաքսանենգության դեմ:

Համագործակցության հաստատում տնտեսության, տրանսպորտային փոխադրումների, բնական պաշարների շահագործման եւ արտահանման բնագավառներում:

Այս ուղղություններով համագործակցությունը բուն առավելություններից բացի նպաստավոր նախապայմաններ կարող է ձեւավորել հակամարտությունների կարգավորման, անվտանգության միջավայրի բարելավման համար:

Առկա են շատ այլ բնագավառներ, որոնց ուղղությամբ կարելի է համագործակցության եզրեր գտնել նույնիսկ հակամարտող կողմերի միջեւ, սակայն այստեղ, ինչպես արդեն նշեցի, անհրաժեշտ է տարածաշրջանի ղեկավարների քաղաքական կամքն ու ցանկությունը:

ԱԶԳ

Միջազգային

Նախագահ Բուշն ուղերձում ակնարկում է Հյուսիսային Իրաքի ինքնիշխանության մասին

Ակնարկը շփոթմունք է առաջ բերել Անկարայում

Ինչպես տեղեկացրել էինք նախանցյալ համարում, ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշն ամերիկյան ժողովրդին հղած ուղերձում անդրադարձել էր հետպատերազմյան Իրաքում տիրող ռազմաքաղաքական իրավիճակին եւ հակաահաբեկչական պայքարին: Սա հակաիրաքյան պատերազմի ավարտից հետո նրա առաջին ուղերձն էր: Ուղերձը լայն արձագանք գտավ Թուրքիայում: Թերեւս այդ առումով պատահական չէր, որ սեպտեմբերի 9-ի առավոտյան թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը զգալի տեղ հատկացրեց դրան, իսկ թուրքական թերթերն առանձնակի հետաքրքրություն ցուցաբերեցին դրա մեկնաբանությանը:

Հատկանշական է, որ եւ հեռուստատեսության, եւ թերթերի բնութագրմամբ ԱՄՆ նախագահի ուղերձը «առնվազն տարօրինակ» էր: Ակամա հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ: Այն պարզ պատճառով, որ Ջորջ Բուշն ուղերձում ակնարկել է Իրաքի հյուսիսում քրդական պետության ձեւավորման մասին: Թուրքական «Ենի շաֆաք» թերթը, ակնարկը համարելով ազդանշան, լուրջ մտահոգություն է հայտնում դրա առթիվ եւ Բուշի ուղերձից առանձնացնում է նրա հետեւյալ խոսքերը. «Հյուսիսային Իրաքն ընդհանուր առմամբ կայունացել է եւ ընթանում է ինչպես վերակառուցման, այնպես էլ ինքնիշխանության ճանապարհով»:

ԱՄՆ Պետքարտուղարության խոսնակ Ռիչարդ Բաուչերը, թուրքական հանրային հեռուստատեսության վկայությամբ, իսկույն արձագանքել է ուղերձին, նույնիսկ Ջորջ Բուշի այսպես կոչված թյուրիմացությունը շտկելու փորձ է արել՝ ասելով. «Մենք միշտ էլ պաշտպանում ենք Իրաքի տարածքային ամբողջականությունն ու ինքնիշխանությունը, շարունակելու ենք պաշտպանել: Նախագահ Բուշի խոսքերը պետք է այս տեսանկյունից մեկնաբանել: Եթե Թուրքիան Իրաք զորք ուղարկի, ապա գոհունակությամբ կընդունվի»: Ինչպես երեւում է, Բաուչերի հայտարարությունը ի զորու չի եղել ցրելու թուրքական քաղաքական շրջանակների մտավախությունը, որ Հյուսիսային Իրաքում ինքնիշխանության մասին ԱՄՆ նախագահի խոսքերը շփոթմունքի են մատնել պաշտոնական Անկարային:

Ամենայն հավանականությամբ Անկարան դեռեւս չի կարողանում կողմնորոշվել: Այլապես հակազդեցության փոխարեն Բուշին անիմաստ խոսքերով չէր արձագանքի, ոչ էլ Իրաք զորք ուղարկելու Թուրքիայի պատրաստակամությունը կպայմանավորեր թուրքական բանակի հայեցողությամբ:

Արձագանքի պարագայում խոսքը Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանին էր վերաբերում: Նա պաշտոնական այցում Ադրբեջանի նորընծա վարչապետ Իլհամ Ալիեւի հետ մամուլի համատեղ ասուլիսում, ի պատասխան թուրք լրագրողի «Ինչպե՞ս եք գնահատում նախագահ Բուշի Հյուսիսային Իրաքի ինքնիշխանության մասին խոսքերը» հարցին, ասաց. «Իրաքի կառավարությունը ժամանակավոր է, նրանք հակասական հայտարարություններ են անում: Ուրեմն առաջնորդվում են զգացմունքայնությամբ: Մենք զգացմունքայնության հենքի վրա գնահատականներ չենք տալիս»:

Թեեւ թուրքական հեռուստատեսությունը հարկ համարեց ընդգծել, որ զգացմունքայնության մասին Էրդողանի խոսքը վերաբերում է ԱՄՆ նախագահին, այնուամենայնիվ, վերջինի պատասխանն ակնհայտորեն խուսափողական էր: Ինչ վերաբերում է Իրաք զորք ուղարկելու Թուրքիայի պատրաստակամությանը, ապա դա էլ հայտնեց արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլը՝ մասնավորապես ասելով. «Եթե բանակը հավանություն տա, ապա մենք Իրաք զորք կուղարկենք»:

Էրդողանի խուսափողական պատասխանատվությունը Գյուլի պատրաստակամության հետ համադրելու դեպքում կարող ենք ասել, որ Ջորջ Բուշի «Հյուսիսային Իրաքի ինքնիշխանության մասին» խոսքերը ծառայել են նպատակին: Պարզապես Գյուլն էլ զորք ուղարկելու պատասխանատվությունից է խուսափել, այլապես դա չէր փորձի բարդել բանակի վրա: Ի վերջո, զորք ուղարկելու հարցը քաղաքական խնդիր է, պետք է ենթակա լինի կառավարության իրավասությանը: Ուրեմն Թուրքիայի քաղաքական շրջանակների համար առնվազն Բուշի ուղերձի չափ տարօրինակ պետք է թվա Գյուլի վերոհիշյալ պատրաստակամությունը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Նոր Երուսաղեմ». Թուրքիան ուզում է 10 հազարանոց զորք մտցնել Իրաք

Թուրքական բանակը կարող է առանց մարտի մուտք գործել Բաղդադ: «Իզվեստիա» թերթը տեղեկացնում է, որ Թուրքիայի խորհրդարանն արդեն առաջարկություն է ստացել 10 հազարանոց զորաբաժին ուղարկել հարեւան Իրաք: Կառավարությունն «իրաքյան արշավանքը» կանխավ կնքել է «մարդասիրական առաքելություն» անունով: Զորք ուղարկելու կոնկրետ ժամկետներ չեն նշվում, թեեւ թուրքերից շատերը պաշտպանում են կառավարության այդ նախաձեռնությունը:

Զորք ուղարկելու պատրվակը քրդերի եւ թուրքմենների բախումների վերաբերյալ Հյուսիսային Իրաքից ստացված լուրերն են: Սակայն թուրքերը վաղուց են երազում այդ նավթառատ շրջանի մասին:

«Իզվեստիայի» տվյալներով, օգոստոսի վերջին քրդերն ու թուրքմենները ստորագրել են «համաձայնագիր զինված բախումների անթույլատրելիության մասին»: Սակայն Թուրքիայում շարունակում են խոսել թուրքմենների «ծանր ճակատագրի» մասին՝ ընդգծելով, որ Քիրքուքի քաղաքապետը քուրդ է:

Ի դեպ, Իրաքի քրդաբնակ շրջաններում գործում են թուրքալեզու դպրոցներ, հեռուստաալիքներ, ռադիոկայաններ ու թերթեր, մինչդեռ Թուրքիայում քրդերն իրենց լեզվի կիրառման իրավունքը չունեն:

«Կուրդսկայա միսլ» քրդական ռուսալեզու հանդեսի գլխավոր խմբագիր Յուրի Նաբիեւը վստահ է, որ Քիրքուք քաղաքում վերջերս տեղի ունեցած փոխհրաձգությունը հրահրել են թուրքերը: Նրանք Քիրքուքը համարում են իրենցը, թեեւ այնտեղ հայտնվել են քրդերից եւ արաբներից անհամեմատ ուշ:

Թուրքերը Քիրքուքը նույնիսկ անվանում են «Նոր Երուսաղեմ»: Ինչպես Երուսաղեմի դեպքում, այստեղ եւս վեճեր են բորբոքվում քաղաքի «պատմական պատկանելության» շուրջը: Սակայն, ի տարբերություն Երուսաղեմի, Քերքուքը ոչ թե 3 կրոնների սրբազան քաղաք է, այլ նավթառատ տարածք: Իսկ հանուն նավթի ոմանք պատրաստ են դիմել ամեն տեսակ արկածախնդրության, բնաջնջել բյուրավոր մարդկանց եւ ամբողջ ժողովուրդներ:

Քրդստանի հայրենասիրական ճակատի մոսկովյան ներկայացուցիչ Շորշ Սայիդը նշում է, որ Քիրքուքի իրադրության ապակայունացումը ձեռնտու չէ քրդերին: Հյուսիսային Իրաք թուրքական զորք մտցնելուն կողմ են ոչ միայն թուրքերի զգալի մասը, այլեւ իրաքցի իսլամիստները եւ Սադդամ Հուսեյնի կողմնակիցները:

Ի դեպ, թուրքական «խաղաղարար» զորաբաժինը ենթադրվում է տեղաբաշխել ոչ թե Իրաքի հյուսիսում, այլ Բաղդադում եւ շրջակայքում: Թուրքիայի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլի խոսքերով, թուրքերը լավ ծանոթ են Իրաքի առանձնահատկություններին եւ, ի տարբերություն ամերիկացիների, «կկարողանան հեշտությամբ լեզու գտնել տեղացիների հետ»:

Իրականում Օսմանյան կայսրության պատմությունը հիմք չի տալիս թուրքերին համարել արաբների բարեկամներ, իսկ քրդերն առհասարակ թուրքերին համարում են գլխավոր թշնամիներ:

Պարսից ծոցի առաջին պատերազմից ի վեր Իրաքյան Քրդստանում մշտապես տեղաբաշխված են շուրջ երկու հազար թուրք զինվորներ: Նրանց ներկայությունն արդարացվում է «հումանիտար աղետը» կանխելու պատճառաբանությամբ: Խոսքը պատերազմից ավերված Իրաքից դեպի Թուրքիա հարյուր հազարավոր գաղթականների մուտքը կանխելու մասին է: Բացի դրանից, թուրք զինվորներն Իրաքի հյուսիսում զբաղվում են Թուրքիայում արգելված Քրդստանի բանվորական կուսակցության մարտիկների որոնումներով:

Եթե Իրաքյան Քրդստանում քրդերն իրենց ինքնավար հռչակեն, ապա կդառնան նավթառատ այդ շրջանի փաստական տերերը: Այդ դեպքում հարցականի տակ կհայտնվի իրաքյան նավթի փոխադրումը Թուրքիայի տարածքով, իսկ այդ նավթից զգալի չափով կախված է Թուրքիայի տնտեսությունը:

Շորշ Սայիդը պնդում է, որ իրաքցի քրդերը թույլ չեն տա թուրքական 10 հազարանոց «խաղաղարար» զորքի մուտքն իրենց երկիր: Քիրքուքում կամ այլուր նման զորքի ներկայությունը կհամարվի զավթում: «Եթե թուրքերը բարձրացնեն Քիրքուքի հարցը, ապա մենք կպահանջենք քրդաբնակ Դիարբեքիրը», նշում է քուրդ առաջնորդը:

Վերջում ավելացնենք, որ ՄԱԿ-ը դեռ չի որոշել բազմազգ ուժեր ուղարկել Իրաք: Ներկայումս այնտեղ կան 150 հազար ամերիկացի եւ 21 հազար այլազգի (այդ թվում 11 հազար բրիտանացի) զինծառայողներ: Եթե Իրաք մտցվի 10 հազարանոց թուրքական զորաբաժին, այն թվակազմով կդառնա երրորդը:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Սեպտեմբերի 11-ի զոհերի հարազատներին թույլատրել են դատի տալ ավիաընկերություններին

ԱՄՆ դաշնային դատարանը 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների զոհերի հարազատներին թույլատրել է դատական հայցեր ներկայացնել ամերիկյան այն ավիաընկերությունների դեմ, որոնք չէին կարողացել ապահովել իրենց ուղեւորների անվտանգությունը: Այդ մասին տեղեկացնում է BBC գործակալությունը:

Ավելի վաղ հաղորդվել էր, որ ահաբեկչություններից որոշ ժամանակ անց սեպտեմբերի 11-ի զոհերի յոթ տասնյակ հարազատներ հանցավոր անտարբերության մեջ են ամբաստանել ամերիկյան խոշորագույն ավիաընկերություններին, որոնց օդանավերն առեւանգել էին ահաբեկիչները:

Բայց այն ժամանակ «Ամերիկըն էյրլայնզ», «Յունայթեդ էյրլայնզ» եւ «Բոինգ» ավիաընկերությունների ներկայացուցիչները բողոքել էին Նյու Յորքի օկրուգային դատարանին, հայտարարելով, որ ահաբեկչությունների համար պետք է պատասխան տան ահաբեկիչները, որոնց գործողություններն անհնար է եղել կանխատեսել:

Բայց ի վերջո ԱՄՆ դաշնային դատարանը մերժեց բողոքը, նշելով, որ ավիաընկերությունների ղեկավարները պատշաճ միջոցներ չեն ձեռնարկել իրենց ուղեւորների անվտանգությունն ապահովելու նպատակով:

Սպասվում է, որ դաշնային դատարանի այս որոշումից հետո ամերիկյան դատարանները զանգվածաբար հայցեր կստանան սեպտեմբերի 11-ի զոհերի հարազատներից, որոնք խոշոր գումարների ակնկալիքով կնախընտրեն դատավարություններ սկսել եւ ոչ թե ստանալ ԱՄՆ կառավարության չափավոր փոխհատուցումները: BBC-ի տվյալներով, դատական հայցերի ներկայացման ժամկետն ավարտվում է 2003 թ. դեկտեմբերի 22-ին: Եթե ահաբեկչությունների շուրջ 3000 զոհերի հարազատները մինչեւ այդ օրը հայց չներկայացնեն, ապա ինքնաբերաբար կստանան կառավարության փոխհատուցումը:

Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության համաժողովը բացվեց 20 հազար ոստիկանների վերահսկողությամբ

Երեկ Մեքսիկայի Կանկուն քաղաքում բացվեց Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության անդամ 146 պետությունների նախարարների խորհրդաժողովը, որը կփորձի առավել ազատականացնել առեւտրային փոխանակումները:

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ քննարկվող գլխավոր թեման գյուղատնտեսությունն է: Համաժողովի մասնակիցների հեռահար նպատակն է մինչեւ 2005 թ. հունվարի 1-ն արդյունաբերապես զարգացած երկրների եւ զարգացող երկրների միջեւ համաձայնության հասնել հարուստ երկրների հողագործներին հատկացվող պետական օգնությունը կրճատելու եւ աշխարհի շուկաները բոլոր երկրներին մատչելի դարձնելու հարցերում:

Զարգացող 20 երկրներ (Բրազիլիա, Հնդկաստան, Չինաստան, Հարավաֆրիկյան Հանրապետություն, Եգիպտոս եւ այլն), ինչպես նաեւ Ավստրալիան, Արգենտինան եւ Կանադան խորհրդաժողովի նախօրեին որոշակի լարվածություն են ստեղծել, պահանջելով կտրուկ կրճատել ԱՄՆ-ի ու Եվրամիության օգնությունը հողագործներին:

Հիշյալ երկրների պահանջը պաշտպանում են մի շարք ոչ կառավարական կազմակերպություններ եւ համաշխարհայնացման հակառակորդներ: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, զարգացմանն աջակցող «Օքսֆամ» կազմակերպության նախաձեռնությամբ 3 մլն ստորագրություն է հավաքվել առավել համարժեք առեւտուր պահանջող մի հանրագրի տակ, որը ներկայացվել է Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանը:

Միաժամանակ հաղորդվում է համաժողովի անվտանգ անցկացումն ապահովելու նպատակով Մեքսիկայի իշխանությունների ձեռնարկած կտրուկ միջոցների մասին: Սիեթլի 1999 թ. խժդժությունների կրկնությունը թույլ չտալու նպատակով շուրջ 20 հազար ոստիկաններ խիստ վերահսկողություն են սահմանել ծովում, ցամաքում եւ օդում:

Հնգօրյա համաժողովի ընթացքում 146 նախարարները մասնավորապես կքննարկեն ԱՀԿ գլխավոր խորհրդի նախագահ Կառլոս Պերես դել Կաստիլյոյի պատրաստած եզրափակիչ հայտարարության նախագիծը: Հիշյալ 20 զարգացող երկրների խումբը խստիվ դատապարտել է նախագիծը, մինչդեռ ԱՄՆ ներկայացուցիչ Ռոբերտ Զելիկն այդ փաստաթուղթը լավ հիմք է համարում հետագա քննարկումների համար:

Նախագծի տեքստը հիմնված է օգոստոսի 13-ին գյուղատնտեսության հարցերի առթիվ ԱՄՆ-ի ու Եվրամիության ձեռք բերած համաձայնության վրա: Չնայած ընդհանուր համաձայնությանը, երկու կողմերը դեռ մի շարք տարաձայնություններ ունեն համաշխարհայնացման գործընթացի մյուս հարցերում: Մասնավորապես, ամերիկացիները պահանջում են առավելագույն բացել շուկաները, մինչդեռ եվրոպացիները դեմ են գյուղատնտեսական փոխանակումների կատարյալ ազատականացմանը:

Պ. Ք.

Մշակույթ

Մնամ նամակիդ սպասող

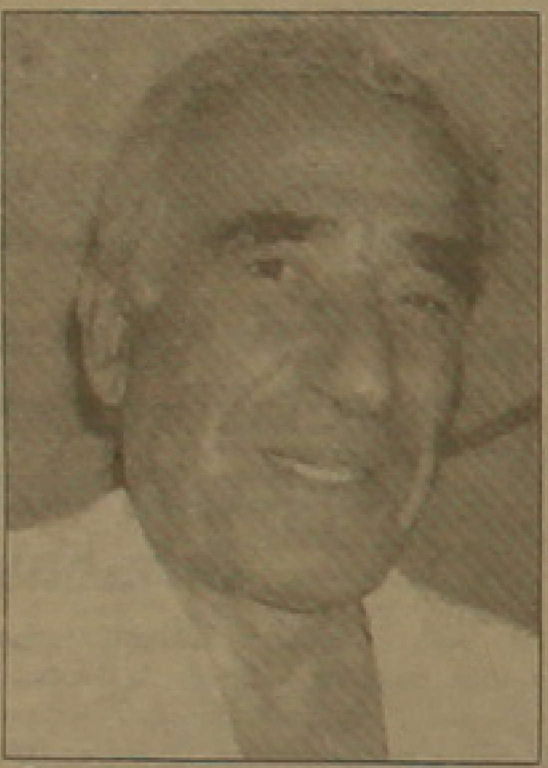

Կրկին հայրենիքում է բանաստեղծ, արձակագիր, հրապարակագիր, ճննադատ, հրատարակիչ Թորոս Թորանյանը, մտավորական, որի անվան դիմաց «սփյուռքահայ» մակդիրն օգտագործելը բնավ սազական չէ, թեեւ ապրում եւ ստեղծագործում է Հալեպում: Երեւանի պետական բժշկական ինստիտուտի շրջանավարտը բժշկի իր պրակտիկայով հինգ տարի է չի զբաղվում, եւ իր ամբողջ ուժն ու նվիրումը ծառայեցնում է հայ գրականությանը, հայ մշակույթին:

«Գրական, մշակութային նախասիրութիւններուս երբեք չեմ դավաճանած, նույնիսկ Երեւանի բժշկական ինստիտուտում ուսանելու տարիներուն,- մեր զրույցի ժամանակ ասաց Թորոս Թորանյանը: - Գիտեի, որ բանաստեղծութիւններու, պատմվածքներու տպագրելու համար ինքս պիտի դրամ վաստկեի իմ աշխատանքով: Ու այս առումով գրեթե 30 տարի տեւած բժշկական գործս նույնպես նպաստ բերավ հայ գրականության»:

Ասվածը սոսկ սեփական գրական հունձքին ու վաստակին չի վերաբերում: Թորոս Թորանյանի ցայժմ տպագրած 75 գրքերի մեծ մասն իր գրչեղբայրների գործերն են եղել կամ սփյուռքի ու հայրենիքի հայ գրողների, մշակույթի գործիչների գործեր, նրանց մասին գրքեր:

Թեեւ մեր մտավորական բարեկամի այս այցը մասնավոր բնույթ է կրում (Հայաստանի գրողների միությունում իմացանք, որ եկել է մասնակցելու երկու հայ երիտասարդների ամուսնության արարողությանը եւ ամերիկյան 1000 դոլարի չափով գումար է նվիրելու Քաշաթաղի շրջանի Հիմնաշեն գյուղի բնակիչներին՝ ավտոբուս ձեռք բերելու եւ հարեւան գյուղերից երեխաներին դպրոց հասցնելու համար), սակայն որքան էլ ուրախությամբ մասնակցի սուրբ Գայանե եկեղեցում Աղամյանների նորանկիզբ երջանկությանը եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամում փաստաթղթերի ձեւակերպմանը, այնուամենայնիվ երկրորդական չի դարձնում հանդիպումները Հայաստանի մտավորականների, հատկապես՝ գրողների հետ: Ասելու, պատմելու շատ բան ունի եւ արագախոս ու զվարթ պերճախոսությամբ այնքան բան է հաղորդում, որ պետք է թերթի ծավալ գտնել՝ Թորոսի ասածը տեղավորելու համար: Ամեն դեպքում հնարավոր համարեցինք մեր զրույցի որոշ մանրամասներ հաղորդել, քանզի դրանք սոսկ Թորոս Թորանյանի անձին չեն վերաբերում, այլ սփյուռքահայ իրականությանը, ի մասնավորի՝ գրականությանը:

- Համեմատության եզրերը պահելով, ես այս պահուն կվերհիշեմ իմ մեկ հանդիպումը ֆրանսահայ արձակագիր Անրի Թրուայայի հետ,- ասաց Թորոս Թորանյանը,- որուն տարիներ առաջ դիմեցի հետեւյալ հարցով՝ «Ի՞նչ է Ձեր կարծիքը սովետական արձակի մասին»: Անիկա պատասխանեց. «Սովետական ներկա արձակը կձգտի ռուսական արձակին հասնիլ, Դոստոեւսկիի, Տոլստոյի, Գոգոլի արձակին հասնելու ձգտումը կա: Բայց չի կրնար հասնիլ»: Հիմա ձեզի պատասխանելով ըսեմ, որ այն երեկ շատ ավելի տոկուն էր, շատ ավելի խորը, որովհետեւ սկսավ Շուշանյանով, Շահնուրով, Որբունիով, Սարաֆյանով, Թոփալյանով, Մարի Աթմաճյանով (սրանք նշում եմ սոսկ ֆրանսահայ գրականությունից): «Նրանք էրգրեն եկած էին, իրենք զիրենք էրգրացի կզգային եւ ուսանած էին Պոլսո Կեդրոնական կամ ուրիշ վարժարաններուն մեջ, հզոր ուսուցիչներու շունչին տակ: Հապա ամերիկահայ գրականությունը՝ Համաստեղ, Անդրանիկ Անդրեասյան, Արամ Հայկազ... Անոնց մեջ հայ շունչը կար, հայ մնալու հզոր կրակը կար եւ կառաջնորդվեին օտար երկինքի տակ հայը հայ պահելու ձգտումով: Իսկ ներկայիս, թեեւ անչափ կշատնան գրողները, բայց նույնչափ արագորեն կպակսին ընթերցողները սփյուռքի մեջ: Հոն գիրքի վաճառքը իջած է զերոյի մոտ աստիճանի: Վերջերս 101 տարեկանին վախճանած մեր լավ գրողներեն մեկը՝ Հակոբ Ասատուրյանը վերջին տարիներուն հաճախ կկրկներ. «Ես գիրքը վաճառքի համար չէ նախատեսված: Փափագողներուն ձրի կղրկեմ»:

Թորոս Թորանյանի կարծիքով, սփյուռքահայ գրականությունը նորեն վերածնվելու հույսեր կտա, որովհետեւ, որքան էլ այսօր տագնապահարույց լինի սփյուռքահայ իրականությունն ազգապահպանման առումով (ամբողջ աշխարհը գլոբալիզացվում է անհույս արագությամբ), այնուամենայնիվ հայ մարդն ամեն ջանք գործադրում է հայեցին ու հայերենը պահպանելու համար: «Այս առումով այնքան կսիրեմ մեր մյուս ավագագույն գրողներեն մեկուն՝ բանաստեղծ Ալեք Քըրջյանի 1938-ին Նյու Յորքի մեջ տպագրած առաջին գիրքը, որ այսպիսի ներբողական ունի. «Գիրքս կնվիրեմ մեր տան շունին, որ չուզեց գաղթական ըլլել եւ գտավ իր մահը՝ դունչը խրած այն հողին, զոր պաշտպանել ուխտած էր: Իսկ մերը կըսեն, թե՝ թյու, հայ մըն է, որ կթափառի երկրե երկիր եւ չի հասնիր»:

Ահա, այս պայմաններում, երբ սփյուռքահայ գրականության նահապետներն այլեւս չկան եւ Թորոս Թորանյանի ընկերները (գուցե տարիքով մի 5-10 տարի փոքրերն էլ) այսօր ավագներ են դարձել, սփյուռքահայ գրականության նոր սերնդի վառ անհատականություններին են փնտրում: Այն կյանքը, որով ապրում է այսօր սփյուռքահայը, նրան ավելի ու ավելի հեռացնում է իր արմատներից եւ, հասկանալի է, հայեցի ոգին մեծ փորձությունների է ենթարկվում: Սա, անշուշտ, կա, նկատելի է: Սակայն պիտի ջանանք ամեն կերպ օժանդակել հայության պահպանմանը մեր դպրոցներով, մեր գրականությամբ, մշակույթով, պատմությամբ:

Թորոս Թորանյանի հետ շատ բաների մասին խոսեցինք, շատ բաներ առանք ու տվինք, սակայն չուզեցի, չցանկացա խոսել Հայաստանի այսօրվա հոգեբանական իրավիճակի մասին: «Ի՞նչ աղեկ բան ըրիր, որ ատանկ հարցերու չստիպեցիր պատասխանել», ասաց:

Չասեցինք, չխոսեցինք «ատանկ բաներու» մասին, բայց երկուսս էլ տխուր ու մտահոգ ենք, ամեն մեկս յուրովի բացատրելով այսօրը: Գիրը, գրականությունը, մշակույթը (իսկականը, ճշմարիտը, ազգային-հայեցին, այլ ոչ թե ճարտիկ ապաշնորհ-շնորհներով լցված դաշտը) վտանգվում է, երբ Գրիգոր Նարեկացու անմահ «Մատեան»-ի 1000-ամյակը շատ ավելի փոքր շուքով է նշվում (համարձակ լինենք ասելու՝ բնավ էլ չի նշվում դեռեւս), քան տառասխալներով գրող մի խեղճուկրակ տղի, որը շքեղ կազմով եւ շքեղ թղթի վրա գրքեր է տպագրում եւ վարձու գրականագետներին գովաբանական մենագրություններ պատվիրում: Բայց մենք այսօր մեզ մխիթարում ենք նրանով, որ այսպես եղել է բոլոր ժամանակներում եւ բոլոր ժողովուրդների համար: Ժամանակ անց ամեն ինչ կզուլալվի, եւ գրականության լուսանցքներից էլ դուրս կմնան ելուզակները: Այսպես, այս հավատով Թորոս Թորանյանի հետ ձեռք ենք սեղմում, որովհետեւ ոչ միայն գրականության, այլեւ հայ ժողովրդի պատմությունը գիտենք ընդհանրապես:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐՈՒՄ

Հայրենիքը սիրում են ճանաչելով

«Պատերազմում հաղթանակելն ու հայրենի եզերքի ազատագրումը պատմական Հայաստանի վերականգնման մեծ գործի մի մասն է միայն: Մյուս կեսը սկսվում է երկրամասի անցյալի պատմության, հուշարձանների, բնության ճանաչումից եւ վերաբնակեցումից:

Հաջորդ փուլն ընդգրկում է տնտեսական զարգացումը, բարոյահոգեւոր արմատավորումը»: Այսպես է գրված Բակուր Կարապետյանի՝ ժողովրդական արվեստի թանգարանում բացված «Ճանաչիր հայրենի եզերքդ՝ Քաշաթաղ» լուսանկարչական ցուցահանդեսի հրավիրատոմսի մեջ: Այս ցուցահանդեսը դիտելիս մենք տեսնում ենք ազատագրված Քաշաթաղի վերակենդանացումը, թե ինչպես է շենանում, շունչ առնում հայաթափված եւ շուրջ 150 տարի քրդաբնակ դարձած մեր հայրենիքի մի մասնիկը: Լուսանկարներում Վաղուս ավանի առաջին բնակելի տունն է, վերաբնակիչները, ծաղկաբերդի դպրոցականները, Ծիծեռնավանք գյուղի դպրոցի ուսուցիչ Սասուն Վարդանյանը, սոսիների պուրակը, Ծիծեռնավանքը (IV դար), Փշատեղուսի (Շոթառիզի) բազիլիկ միանավ եկեղեցին (XII դ.), Բերձորի աշունը, գիշերն ու ցերեկը...

«Երկրին տեր կանգնելու համար նախ պետք է այն ճանաչես: Քաշաթաղը մեր դրախտավայրերից մեկն է, որտեղ կան նաեւ մշակութային արժեքներ: Որպեսզի այդ տարածքի իրական տերը դառնանք, պետք է այն ճանաչենք: Իրական տեր չեն դառնում միայն տարածքը վերցնելով, թղթի վրա փաստը հաստատելով: Այսօր այնտեղ դժվարությամբ, սակայն մեծ աշխատանք է կատարվում», ասաց ժողովրդական արվեստի թանգարանի տնօրեն Մարո Սարուխանյանը:

«Ցուցահանդեսի նպատակը ճանաչել տալն է մեր ազատագրված տարածքները, որպեսզի սիրեն եւ տեր կանգնեն: Դրա համար մարդիկ են պետք, որ նպաստեն այդ աշխատանքներին: Մեր նպատակն է պահպանվածը պահել: Գյուղերի, գետերի, սարերի անունները վերականգնվել են: Մեծ դեր ունի ԼՂՀ Քաշաթաղի շրջանի վարչակազմի ղեկավար Ալեքսան Հակոբյանը:

Իմ նպատակն է օգնել վերաբնակեցման գործընթացին, որովհետեւ դա պատշաճ մակարդակի վրա չէ, պետք է պետական այրերը ճիշտ որոշեն ազգային ռազմավարությունը: Ճանապարհներ պետք է կառուցվեն Քարավաճառից մինչեւ Արաքս, Մարտակերտից Սոդք: Ժամանակն է, որ գյուղերը տնտեսական արդյունք տան: Հաջորդ ցուցահանդեսը Քարավաճառի վերաբերյալ կլինի: Ինձ թվում է, մարդիկ լավ չեն ճանաչում նաեւ Հայաստանը: «Անտարես» գրահրատարակչատան հետ նպատակ ունեմ ալբոմ պատրաստել Հայաստանի մասին (մարդիկ, հուշարձաններ), ավելի ճշմարտացի, ավելի կյանքին մոտ:

Մեծ ցանկություն ունեմ լուսանկարչության ազգային թանգարան հիմնելու, որի համար պետական այրերի աջակցության կարիքը կա: Մեր նպատակն է այստեղ ներկայացնել ոչ միայն Հայաստանին, այլեւ սփյուռքին վերաբերող լուսանկարներ, գեղարվեստական լուսանկարչություն: Մասնավոր անձանց մոտ էլ կան լուսանկարներ, որոնք փչանում են: Դրանք վավերագրեր են, որ պետք է մի տեղ կենտրոնացվեն: Թանգարանը կարող է ժամանակակից տեխնոլոգիաներով ցուցահանդես բացել աշխարհում, դրանով նաեւ կմերձեցնի հայերին, իրար ավելի լավ կճանաչեն», ասաց Բակուր Կարապետյանը:

Ա. Ա.

Գույնի անակնկալ հայտնություններ

«Ակադեմիա» պատկերասրահում սեպտեմբերի 4-ին եւ 5-ին ցուցադրված էին Գայանե Սարգսյանի գեղանկարչական աշխատանքները:

Որոշակի գեղարվեստական տեղեկություն կրող որեւէ ստեղծագործություն արվեստագետի հոգեւոր վերապրումների դրսեւորում է: Նկարչի աչքն աշխարհում պատկեր, գույն ու ձեւ է որոնում: Որքան հարուստ է ներաշխարհն ու փորձը հասուն, այնքան մակերեսներն ավելի են խորքային: Գույնը կամ պատկերն այնքան են առաջնային, որքան նկարչի հոգեապրումը, ներքին վիճակը ստեղծագործության պահին, թեեւ դրանք, անշուշտ, փոխկապակցված են: Զուտ գունային, թեկուզ հարուստ լուծումները, առանց ներքին ապրումների, երբ ստեղծում են հարթ մակերեսներ, որոշակի խորը զգացումներ արթնացնելու համար բավարար չեն: Բայց, եթե գունագծային ներդաշնակություն է ստեղծվում, գեղեցիկի միասնություն է առաջանում եւ դա լավ է:

Ցուցադրված աշխատանքները գծի, կետի, պատկերի փոփոխություններով մեկ ընդհանուր վիճակի արտահայտություններ էին, բնության եւ իրերի, օրվա տարբեր պահերի նման, սակայն սովորականից տարբեր, այլ հարթությունների վրա: Դրանք երբեմն հանդարտ, անշարժ մակերեսներ են, անկերպարանք, կամ անորոշ (գուցե՞ մեզ համար) պատկերածեւերի պտույտներով, գույների աշխույժ խաղով, վառ երանգներից մինչեւ ամենամեղմը: Երբեմն գունային հակադրությունների անհանգիստ պոռթկումներով, պատրանքային վիճակների մեղմ, ժանյականման պատկերներով: Նկարաշարն ընդհանուր խորագրով անվանված էր տիեզերական մանրանկարչություն:

Գայանե Սարգսյանը մասնագիտությամբ բժիշկ-ատամնաբույժ է: Անհատական այս առաջին ցուցահանդեսը բացել է, իր ասելով, մինչեւ վերջերս մատիտ ձեռքը չբռնած: Ըստ էության, գունային այս աշխարհը նրա համար անակնկալ էր: Կյանքի հանկարծակի հարվածներից շփոթահար հայտնվելով դժվարին կացություններում, օգնության ձեռք է փնտրել եւ ըմբռնել, որ մարմնի ապաքինումը հոգու մաքրման ճանապարհով է միայն հնարավոր:

«1999-ին աչքերիս առաջ գույներ, պատկերներ էին պտտվում, լուսային շերտեր, որոնց թափանցիկ հյուսվածքները հստակ տեսնում էի: 2000-ին սկսեցի նկարել, ինձ սովորեցնում էր մի ուժ, թղթի վրա գծագրվում էին պատկերներ, ձեւեր, լույսի բոցավառում, պտույտ եւ պահի տակ թելադրվող արտահայտություններ, որ գրի էի առնում եւ նկարների տակ կան:

Սա մտքի աշխատանք չէ, սրտի թելադրանք է: Բարձր խոսքը եւ պատկեր է, եւ երաժշտություն, զգացողություն, տիեզերական էներգիա», պատմում է Գայանե Սարգսյանը:

- Ցուցադրվող աշխատանքներից հաճախ շեղվող զրույցը, կարծում եմ, անհարկի էր, որովհետեւ ինքնարտահայտման լավագույն ձեւը արվեստն է, իսկ նկարները երբեք չեն լռում...

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Օրմանյանի արժանավոր հետնորդը

Լույս է տեսել «Ազգապատումի» Դ հատորը

Գլենդելում (Կալիֆոռնիա) հրատարակվող «Նոր կեանք» երկլեզվյան (հայերեն եւ անգլերեն) շաբաթաթերթի օգոստոսի 28-ի համարը տեղեկացնում է, որ տեղի ազգային առաջնորդարանի լսարանում կազմակերպությամբ նորընտիր առաջնորդ Հովնան արք. Տերտերյանի օգոստոսի 20-ին տեղի է ունեցել «Ազգապատում» չորրորդ հատորի երեք գրքերի շնորհանդեսն ու նրանց հեղինակի, արժանաշնորհ դոկտոր Զավեն ավագ քահանա Արզումանյանի մեծարումը:

Հայտնի է, որ «Ազգապատումի» երեք մեծածավալ հատորները, որոնք հայ ժողովրդի շուրջ երկու հազար տարիների վավերագրական պատմությունն են պարունակում, ժամանակին տարիների տքնաջան աշխատությամբ պատրաստել է Թուրքիայի հայոց պատրիարք Մաղաքիա արք. Օրմանյանը: Տեր Զավեն Արզումանյանի Դ հատորը, ըստ լրատվության, պարփակում է 1910-1990 թթ. մեր պատմությունը: Ներկայացված են եղեռնը, երկու համաշխարհային պատերազմները, Սարդարապատի հերոսամարտը, խորհրդային կարգերի հաստատումը Հայաստանում, եկեղեցական հոգեւորականների հետապնդումները, Խորեն Ա. Մուրադբեկյան կաթողիկոսի սպանությունը, Գեւորգ Զ. Չորեքչյան կաթողիկոսի փրկարար դերը, նրա անձնական տեսակցությունը Ստալինի հետ, «Սասունցի Դավիթ տանկային շարասյան» ստեղծումը, ամերիկահայոց առաջնորդ Գարեգին արք. Հովսեփյանցի Կիլիկիո կաթողիկոս ընտրվելը, եւ բազում այլ հետաքրքրական տեղեկություններ:

Հայր Զավեն Արզումանյանը, որպես ճշմարիտ պատմաբան, հետեւել է մեծանուն Օրմանյան սրբազանի օրինակին: Պահպանել է նրա լեզվի ոճը, պարզությունն ու հստակությունը: Դեպքերի նկարագրությունները ճշգրիտ են եւ հետաքրքրական:

Ավազանի անունով Դանիել, հայր Զավենը ծնվել է Եգիպտոսում 1933-ին: Շրջանավարտ է տեղի Գալուստյան ազգային վարժարանի: 1949-ին ընդունվել է Անթիլիասի դպրեվանքը եւ ավարտելուց հետո ձեռնադրվել քահանա՝ ստանալով Տ. Զավեն հայր սուրբ անունը: Ուսումը շարունակել է Լոնդոնի համալսարանում, ապա նաեւ Մայամի Թեմփլ եւ Նյու Յորքի Կոլումբիա համալսարաններում (ԱՄՆ): Պաշտպանել է դոկտորական աստվածաբանության, պատմության եւ սուրբ գրական ուսումնասիրությունների գծով: Եղել է Ադիս Աբեբայի եւ Մայամիի հայ համայնքների հոգեւոր հովիվ եւ կանադահայ թեմի առաջնորդական փոխանորդ, կատարել է թարգմանչական լուրջ աշխատանքներ՝ անգլերեն լույս ընծայելով մեր հին պատմիչներից Ուխտանեսի եւ Ղեւոնդ պատմիչի գործերը: Իր ամենակարեւոր աշխատությունը, սակայն, «Ազգապատումի» ներկա Դ հատորն է (3 գրքից բաղկացած), որն, ըստ թերթի, «հանրագիտարանային արժեք ունի»:

Ֆրանսիացի գրող եւ քաղաքական գործիչ Շատոբրիանը մի առիթով ասել է, որ հունական պատմությունը բանաստեղծություն է, հռոմեականը՝ նկարչություն:

Գլենդելի ազգային առաջնորդարանի դահլիճում տեղի ունեցած շնորհանդեսին հրավիրված դասախոս Թորգոմ Փոստաճյանն իր խոսքն ավարտել է՝ մեջբերելով Շատոբրիանի խոսքերը, ավելացնելով, որ հայոց պատմությունը բանաստեղծություն եւ նկարչություն լինելուց բացի, նաեւ ողբերգություն է եւ դյուցազներգություն: «Մեր պատմության առաջին դյուցազներգակը եղել է մեր պատմահայր Մովսես Խորենացին, որի արժանավորագույն զավակն է Օրմանյան սրբազանը: Նրանց հարազատ շառավիղն է նաեւ դյուցազներգակ պատմիչ տեր Զավեն քահանա Արզումանյանը», ասել է նա:

Հ. ՕՀԱՆՅԱՆ

Սեպտեմբերի 9-ի ուշ երեկոյան ֆուտբոլի ՀՀ երիտասարդական հավաքականը Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի շրջանակներում ուժերը չափեց Հյուսիսային Իռլանդիայի իր հասակակիցների հետ: Խաղասկիզբը շատ խոստումնալից էր հայ ֆուտբոլիստների համար: Արդեն 3-րդ րոպեին Լեւոն Փաչաջյանը բացեց հաշիվը: Սակայն, ցավոք, ինչպես հաճախ է պատահել, մեր ֆուտբոլիստները ոչ միայն չկարողացան զարգացնել հաջողությունը, այլեւ չպահպանեցին հաղթական հաշիվը՝ կրելով հերթական պարտությունը: Ճիշտ է, առաջին խաղակեսն ավարտվեց մեր հավաքականի հաղթանակով, սակայն ընդմիջումից

Հաջող սկիզբ, տխուր վերջաբան

ֆից հետո, 52-րդ րոպեին Ֆինեյը վերականգնեց հավասարակշռությունը: 71-րդ րոպեին Մֆլինն առաջ մղեց դաշտի տերերին, իսկ խաղավարտից 3 րոպե առաջ Դեւեյը ամրապնդեց հյուսիսիռլանդացիների հաղթանակը:

Այդ խաղում ՀՀ երիտասարդական հավաքականը հանդես է եկել հետեւյալ կազմով. **Ատոմ Բեգե, Վալերի Ալեքսանյան, Բարսեղ Կիրակոսյան, Սուրեն Սարգսյան (Տիգրան Ղարաբաղցյան, 75), Աղվան Մկրտչյան (Սամվել Մելքոնյան, 85), Լեւոն Փաչաջյան, Արարատ Առաքելյան, Դավիթ Գրիգորյան (Գալուստ Պետրոսյան, 67), Էդգար Մանուչարյան, Կառլ Լոմբե, Նդումբուկ Բալեպ Բա:**

Ընտրական 6-րդ խմբում Իտալիայի եւ Ուկրաինայի երիտասարդական հավաքականների մրցավեճն ավարտվեց դաշտի տերերի հաղթանակով (2-0): Ուկրաինացիները զրկվեցին ուղեգրի համար պայքարելու հնարավորությունից՝ ավարտելով մրցաշարը: Իսկ իտալացիները խմբում զբաղվեցին առաջին տեղը եւ կշարունակեն պայքարը ուղեգրի համար: Հիշեցնենք, որ Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության եզրափակիչի 7 ուղեգրերը կվիճարկեն 10 խմբերի հաղթողներն ու խմբերում 2-րդ տեղ զբաղեցրած հավաքականների մեջ լավագույն արդյունքի հասած չորս թիմերը:

Սիա կայացած մյուս հանդիպումների արդյունքները. Իսրայել-Մալթա՝ 3-0, Սլովենիա-Ֆրանսիա՝ 0-0, Դանիա-Ռումինիա՝ 0-0, Լյուքսեմբուրգ-Բոսնիա՝ 0-1, Չեխիա-Հոլանդիա՝ 1-2, Լեհաստան-Շվեդիա՝ 1-1, Լատվիա-Հունգարիա՝ 2-0, Անգլիա-Պորտուգալիա՝ 1-2, Բելգիա-Խորվաթիա՝ 0-2, Սերբիա-Իտալիա՝ 1-0, Ուելս-Ֆինլանդիա՝ 0-0, Գերմանիա-Շոտլանդիա՝ 0-1, Ալբանիա-Վրաստան՝ 3-0, Ռուսաստան-Շվեյցարիա՝ 1-2: Այսպիսով, ավարտական տուրից առաջ խմբերում հաղթող են ճանաչվել եւ ուղեգրի համար պայքարը շարունակում են Ֆրանսիայի, Լեհաստանի, Իսպանիայի, Թուրքիայի, Խորվաթիայի երիտասարդական հավաքականները:

Երեկ իրենց մրցավեճը սկսեցին նաեւ ազգային հավաքականները: Երեւանի ժամանակով ժամը 24-ին Բելֆաստի «Վինձոր փարկ» մարզադաշտում ՀՀ ազգային հավաքականն ուժերը չափեց Հյուսիսային Իռլանդիայի ընտրանու հետ: Այդ խաղի մանրամասները կհրապարակենք վաղվա համարում: Իսկ այժմ մի քանի փաստեր խաղից առաջ: Բնականաբար, հանդիպումը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել Բելֆաստում: Հանդիպման նախօրյակին դաշտի տերերի մարզիչ Սեմի Մաքիլռոյը նշել էր, որ իր սաները ձգտելու են ռեւանշի եւ անպայման պետք է գոլ խփեն: ՀՀ հավաքականի հետ խաղում հավանաբար խաղադաշտ դուրս գան մինչ այդ վնասվածքի պատճառով Ուկրաինայում հանդես չեկած պաշտպան Կոլին Մերդոկն ու դարպասապահ Ռոյ Քերոլը: Կազմը թերեւս համալրեն նաեւ երիտասարդական հավաքականի խաղացողներ Սեմի Քլինգենը եւ Սթիվ Դեւիսը: Իսկ ահա, առանցքային ֆուտբոլիստ Մայք Հյուզը որակազրկված է: Հարցականի տակ է Քեյթ Գիլեսպիի՝ խաղին մասնակցելու հարցը: Ցավոք, ՀՀ հավաքականը եւս կորուստներ ունի: Հունաստանի հավաքականի հետ խաղում երկրորդ դեղին քարտը ստանալու պատճառով հանդիպմանը չի մասնակցի թիմի ավագ Հարություն Վարդանյանը: Ճիշտ է, Սարգիս Հովսեփյանը, որը նույն պատճառով չխաղաց Երեւանում, կրկին կզբաղեցնի դաշտում իր դիրքը: Հարցականի տակ է Ռոմիկ Խաչատրյանի մասնակցության հարցը:

Մրցաշարային աղյուսակ

6-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իտալիա	7	5	1	1	14-2	16
2. Հունաստան	7	3	3	1	10-6	12
3. Ուկրաինա	8	2	5	1	8-5	11
4. Հայաստան	7	1	2	4	5-15	5
5. Հս. Իռլանդիա	7	1	1	5	7-16	4

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Մասկաեւը մենամարտի է հրավիրում Կլիչկոյին

Ռուսաստանցի ծանրքաշային պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Օլեգ Մասկաեւը, որ ներկայումս բնակվում է ԱՄՆ-ում, առաջարկել է ուկրաինացի Վիտալի Կլիչկոյին մենամարտել: Ժամանակին երկու բռնցքամարտիկները միմյանց հետ հանդիպել են սիրողական ռինգում: Դա 1991 թ. էր, երբ Տաջիկստանում զինված ուժերի առաջնությունում Մասկաեւն առաջին ռաունդում երեք անգամ Կլիչկոյին նոկդաունի ենթարկեց: Վերջինս Մեծ Բրիտանիայի բազմակի չեմպիոնն է: Կիեւում կայացած մամլո ասուլիսում Մասկաեւն ու նրա մենեջեր Դենիս Ռապոպորտը հայտարարել են, որ եթե Կլիչկոն ցանկանում է ռեւանշ վերցնել 1991 թ. կրած պարտության դիմաց, ապա պատրաստ են մենամարտի:

Օլեգ Մասկաեւը ներկայումս բանակցում է Մայք Թայսոնի հետ մենամարտելու շուրջ: Կլիչկոն իր հերթին Լենոքս Լյուիսի հետ է բանակցություններ վարում: Ըստ Ռապոպորտի, այդ ընթացքում կարելի է կազմակերպել Մասկաեւ-Կլիչկո մենամարտը, որը բռնցքամարտի աշխարհում մեծ իրադարձություն կլինի: Այդ մենամարտը կարելի է կազմակերպել Կիեւում:

Առաջատարներն ի հայտ են եկել

Հարավային Ամերիկայի հավաքականները ֆուտբոլի աշխարհի 2006 թ. առաջնության ընտրական մրցաշարի մեկնարկից ընդամենը չորս օր անց անցկացրին 2-րդ տուրի հանդիպումները: Արդեն ավարտվել են երկու մրցախաղեր, իսկ մյուս երեքը կայացան երեկ ուշ երեկոյան: Առաջինն իրենց մրցավեճն ավարտեցին Արգենտինայի եւ Վենեսուելայի հավաքականները: Եթե առաջին խաղում արգենտինացիները սեփական հարկի տակ ոչ-ոքի (2-2) էին խաղացել Չիլիի ընտրանու հետ, ապա այս անգամ հյուրընկալվելիս խոշոր հաշվով (3-0) հաղթեցին Վենեսուելայի հավաքականին: Արդեն 7-րդ րոպեին Այմարը բացեց հաշիվը, իսկ մինչեւ առաջին խաղակեսի ավարտը խաղի ելքն արդեն վճռված էր: Կրեսպոն ու Դելգադոն մեկական անգամ գրավեցին մրցակցի դարպասը:

Հաջող են մեկնարկել Չիլիի ֆուտբոլիստները, որոնք սեփական հարկի տակ 2-1 հաշվով պարտության մատնեցին Պերուի ընտրանուն: Դաշտի տերերից գոլերի հեղինակներ դարձան Պինիլյին ու Նորամբուենին, հյուրերից աչքի ընկավ Մենդոսան: Չիլիի հավաքականն իր առաջատարի՝ Մարսելո Սալասի բացակայությամբ 2 խաղում 4 միավոր վաստակեց եւ առայժմ ընտրական մրցաշարի առաջատարների թվում է:

«Զենիթի» լույս հայտը

Սանկտ Պետերբուրգում կայացավ Ռուսաստանի ֆուտբոլի պրեմիեր-լիգայի գավաթի եզրափակիչ առաջին հանդիպումը տեղի «Զենիթի» եւ Նովոռոսիյսկի «Չեռնոմորեցի» միջեւ: «Զենիթն» առաջին անգամ խաղարկվող մրցանակը նվաճելու լուրջ հայտ ներկայացրեց՝ հաղթելով 3-0 հաշվով: Հետաքրքրական է, որ այդ հաղթանակը, փաստորեն, ձեռք բերվեց 10 հոգով, քանի որ խաղի 14-րդ րոպեին «Զենիթի» դարպասապահ Իվանովը տուգանային հրապարակի մասույցներում ձեռքով էր խաղացել, որի պատճառով հեռացվել էր դաշտից: Չնայած դրան, «Զենիթն» արդեն մինչեւ ընդմիջման գնալը երկու անգամ գրավեց հյուրերի դարպասը: Աչքի ընկան Նիկոլաեւն ու Կոնոպլեւը: Իսկ ընդմիջումից հետո Բիստրովը խփեց 3-րդ գոլը: Եզրափակիչ պատասխան հանդիպումը կկայանա Նովոռոսիյսկում, հոկտեմբերի 10-ին:

Ռայկարդը հրավիրեց Բրոնկխորստին

Այս մրցաշրջանը Հոլանդիայի հավաքականի եւ անգլիական «Արսենալի» կիսապաշտպան վան Բրոնկխորստը կանցկացնի «Բարսելոնում», որտեղ հանդես կգա վարձակալման: 28-ամյա ֆուտբոլիստին իր թիմի կազմում շատ էր ուզում տեսնել «Բարսելոնի» գլխավոր մարզիչ Ֆրանկ Ռայկարդը: Նա ֆուտբոլիստին լավ ծանոթ է Հոլանդիայի հավաքականում աշխատելու տարիներից եւ հույս ունի, որ նրա փորձն ու տաղանդը օգուտ կբերեն թիմին: Վան Բրոնկխորստը «Արսենալ» էր տեղափոխվել «Ռեյնջերսից» 2 տարի առաջ, սակայն ծնկի վնասվածքը թույլ չտվեց նրան հանդես գալ անգլիական ակումբի հիմնական կազմում: Այս մրցաշրջանում Ջովանին հազվադեպ էր դաշտ դուրս գալիս, ուստի խնդրեց ակումբի ղեկավարությանը թույլ տալ տեղափոխվել «Բարսելոն»: Մրցաշրջանի ավարտից հետո երկու ակումբները կորոշեն ֆուտբոլիստի հետագա ճակատագիրը: Եթե նա բավարարի կատալոնացիների պահանջները, ապա հնարավոր է «Բարսելոնը» գնի նրան: Վան Բրոնկխորստն «Արսենալի» 3-րդ ֆուտբոլիստն է, որին վերջին մեկ շաբաթում ակումբը վարձավճարով տրամադրում է այլ թիմի: Մինչ այդ «Միլոուլին» էր տրամադրել պաշտպան Ժուանին, իսկ «Լիդսին»՝ կիսապաշտպան Ջերմեյն Պենանին:

Ֆադիգան պատրաստվում է վերադառնալ «Ինտեր»

Սենեգալի հավաքականի կիսապաշտպան Խալիլա Ֆադիգան մոտ ժամանակներս հնարավոր է վերադառնա «Ինտեր» եւ միանա իր թիմակիցներին: Սենեգալցի ֆուտբոլիստի տեղափոխումը «Ինտեր» կայացել էր դեռեւս ամռանը, սակայն բժշկական հետազոտության ընթացքում սրտի հետ կապված խնդիրներ էին հայտնաբերվել: Ֆուտբոլիստի գործակալը պնդում է, որ դրա պատճառը վարակիչ հիվանդությունն էր, որից արդեն բուժվել է Ֆադիգան: Վերջին 40 օրը Ֆադիգան ընտանիքի հետ գտնվում էր Բելգիայում, որտեղ անցկացված բժշկական հետազոտությունը դրական արդյունք էր տվել: Ֆադիգային սպասում է եւս մեկ հետազոտություն, այս անգամ արդեն Հռոմում: Եթե ամեն ինչ բարեհաջող ավարտվի, ապա «Ինտերի» գլխավոր մարզիչ Հեկտոր Կուպերը մտադիր է նրան օգտագործել ձախ կիսապաշտպանի գոտում:

«Փոքրիկ բուդդան» կխաղա «Սելթիկում»

«Բարսելոնի» եւ Հռոմի «Լացիոյի» նախկին կիսապաշտպան Իվան Դե Լա Պենյան ֆուտբոլային իր գործունեությունը կշարունակի շոտլանդական «Սելթիկում»: Եթե «Փոքրիկ բուդդայի» հետ պայմանագիր կնքվի, ապա նա կհայտավորվի թիմի կազմում: Ֆուտբոլիստի խաղը լավ տպավորություն է թողել «Սելթիկի» մարզիչ Մարտին Օ՛Նիլի վրա, եւ Շոտլանդիայի փոխչեմպիոնը շահագրգռված է նրա ծառայություններով: Մինչ այդ, նա փորձաշրջան էր անցել «Բենֆիկայում», սակայն պորտուգալացիների մարզիչ Խոսե Կամաչոն չէր հավանել նրան: Իսկ ահա Գլազգոյում նա ջերմ ընդունելության արժանացավ: «Սելթիկը» պատրաստ է նրա հետ պայմանագիր կնքել: Ճիշտ է, Լա Պենյան չի կարող մասնակցել չեմպիոնների լիգայի աշնանային հանդիպումներին:

Վիլտորը մնում է «Արսենալում»

Ֆրանսիայի հավաքականի հարձակվող Սիլվեն Վիլտորը որոշել է երկու տարով երկարաձգել պայմանագիրը «Արսենալի» հետ: 29-ամյա ֆուտբոլիստի գործող պայմանագրի ժամկետը լրանում էր հաջորդ տարվա մայիսին: Հետաքրքրականն այն է, որ դեռեւս մեկ ամիս առաջ Սիլվենը նոր պայմանագրի մասին նույնիսկ չէր էլ ուզում լսել: Նա մտադիր էր վերադառնալ Ֆրանսիա: Սակայն «Արսենալի» գլխավոր մարզիչ Արսեն Վենգերին հաջողվեց համոզել կամակոր ֆուտբոլիստին: Բացի այդ, թիմում մնալու որոշմանը նպաստեց նաեւ «Արսենալի» հաջող մեկնարկն Անգլիայի պրեմիեր-լիգայում: Չորս հանդիպումներում Վիլտորը դարձել է 3 գոլի հեղինակ:

Կրուչը մեկնել է փորձաշրջանի

Անգլիայի պրեմիեր-լիգայի ամենաբարձրահասակ ֆուտբոլիստը՝ Պիտեր Կրուչը (198 սմ) առաջիկա երեք ամիսները կանցկացնի առաջին խմբի «Նորվիչ սիթի» թիմում: Նրան վարձավճարով թիմին է տրամադրել «Աստոն Վիլլան»: Կրուչին «Աստոն Վիլլան» մեկուկես տարի առաջ 5 մլն ֆունտով գնել էր «Պորտսմութից», սակայն ֆուտբոլիստին չհաջողվեց ամրապնդվել թիմի հիմնական կազմում: 22 խաղում նա ընդամենը 2 գոլ խփեց: «Աստոն Վիլլայի» գլխավոր մարզիչ Դեւիդ Օ՛Լիրին ներկայիս կազմում նրա համար տեղ չունի, սակայն հույս ունի, որ հետագայում ֆուտբոլիստն օգտակար կլինի թիմին: Գոհ է նաեւ Կրուչը, որը նոր թիմում իրեն դրսեւորելու հնարավորություն է ստացել:

Ռոդիկն ընդգրկվել է հավաքականում

Թենիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնության հաղթող Էնդի Ռոդիկն ընդգրկվել է երկրի հավաքականում, որը կմասնակցի Բրատիսլավայում սեպտեմբերի 19-21-ը Սլովակիայի ընտրանու հետ կայանալիք հանդիպմանը: Բացի Ռոդիկից, ԱՄՆ-ի մարզական պատիվը կպաշտպանեն նաեւ Մարդի Ֆիշը, Ջեյմս Բլեյքը, Բրայան Վախալին եւ երկվորյակ եղբայրներ Բոբ եւ Մայք Բրայան եղբայրները:

ՏՐԱՆՍՖԵՐ

Էլբերն ընդգրկվեց «Լիոնի» կազմում

Վերջին երկու տարիների Ֆրանսիայի չեմպիոն «Լիոնը» հաղթող դուրս եկավ «Բավարիայի» բրազիլացի հարձակվող Ջովանի Էլբերի համար մղված պայքարում: Վերջինիս իրենց կազմում ցանկանում էին տեսնել նաեւ ֆրանսիական «Մոնակոն» ու գերմանական «Հերտան»: Էլբերի համար «Լիոնը» 4,2 մլն եվրո է վճարել: 31-ամյա բրազիլացին «Լիոնի» հետ եռամյա պայմանագիր է կնքել: «Լիոնի» գլխավոր մարզիչը հույս ունի, որ Էլբերը կփոխարինի «Վիլյառեալ» տեղափոխված Սոնի Անդերսոնին: Բունդեսլիգայում «Շտուտգարտի» եւ «Բավարիայի» կազմում Էլբերն ընդհանուր առմամբ անցկացրել է 169 խաղ եւ խփել 92 գոլ, իսկ չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի 65 հանդիպումներում դարձել է 24 գոլի հեղինակ:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Օրվա հետքով

ԱԴՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱԿ-ը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ծրագի՞ր է մշակել

ԲԱՔՈՒ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանում ՄԱԿ-ի գրասենյակի ներկայացուցիչ Մարկո Բորգոտին ադրբեջանական հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում հայտարարել է, որ ՄԱԿ-ը ծրագիր է մշակել ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման համար, եւ որ այդ կազմակերպությանն արդեն հայտնի են ղարաբաղյան հակամարտության լուծման ուղիները:

Ադրբեջանական «525-րդ» թերթը գրում է, որ Բորգոտիի խոսքերով, ՄԱԿ-ը քննադատել է ադրբեջանական հողերի «բռնազավթման փաստը» եւ արդեն «նախանշել» է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման սկզբունքները: Նա նշել է, որ այդ հարցը արդեն լուծվում է «հակամարտող կողմերի համաձայնության հիման վրա»: ՄԱԿ-ի ներկայացուցչի կարծիքով, ղարաբաղյան հակամարտությունը պետք է կարգավորվի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում, որից հետո միայն ՄԱԿ-ը պատրաստ կլինի ցանկացած օգնություն ցուցաբերել բռնագաղթվածներին իրենց հարազատ վայրերը վերադառնալու համար:

Ըստ թերթի, Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Վիլայաթ Գուլիեւը հայտարարել է, որ տեղեկություններ չունի ՄԱԿ-ի այդ ծրագրի վերաբերյալ: Նա ասել է, որ եթե նման ծրագիր գոյություն ունի, ապա պետք է պաշտոնապես ներկայացվի Ադրբեջանի կառավարությանը: Նախարարի խոսքերով, օրերս ՄԱԿ-ը պաշտոնական փաստաթուղթ է հրապարակել ղարաբաղյան հակամարտության այժմյան վիճակի եւ հրադադարի հաճախակի խախտումների մասին, որը կազմվել է «Ադրբեջանի ԱԳՆ երկու նամակների հիման վրա»:

Ադրբեջանի կառավարող «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության քաղաքական խորհրդի անդամ, պատգամավոր Այդըն Միրզազադեն, նույնպես նշելով, որ իրեն նման ծրագիր հայտնի չէ, ասել է, որ կարեւոր չէ, թե ով է միջնորդում ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման հարցում, կարեւորն այն է, որ հաշվի առնվեն խոշոր տերությունների շահերն այդ հարցում: «Հայտնի է, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող-երկրները զգալի ազդեցություն ունեն համաշխարհային գործերում: Եթե նրանք հետաքրքրված են ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում, եւ նրանց դիրքորոշումը հաշվի չի առնվում, ապա միջազգային կազմակերպությունների ցանկացած ջանք անպտուղ կլինի», ասել է նա: Միրզազադեն ասել է, որ եթե ՄԱԿ-ը ղարաբաղյան հարցի վերաբերյալ նորից միջնորդական առաքելություն ստանձնի, ապա այժմ պետք է կոնկրետ քայլեր կատարի այդ հակամարտության լուծման համար:

Ընդդիմադիր «Մուսավաթ» կուսակցության փոխնախագահ, քաղաքագետ Գաբիլ Հուսեյնլու կարծիքով, ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը, ըստ էության, խուսափում է միջնորդական առաքելություն իրականացնելուց: «Հնարավոր է, դա է պատճառը, որ ստիպված ՄԱԿ-ը նորից իր վրա է վերցրել միջնորդական այդ առաքելությունը: Հավանաբար, միջազգային կազմակերպությունները գտնում են, որ ներկա իրավիճակում կարող են Ադրբեջանից ինչ-որ զիջումներ պոկել: Բոլոր դեպքերում, չեմ կարծում, որ այդ գործում Ադրբեջանին բարենպաստ պահեր կան», ասել է ադրբեջանցի ազգայնական քաղաքագետը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կենտրոնական բանկը ս. թ. հոկտեմբերի 1-ից սկսում է «Ներածություն կենտրոնական բանկի գործունեության» ուսումնական ծրագիրը:

Երեք ամսվա ընթացքում ինտենսիվ դասընթացների միջոցով կպատրաստվեն ՀՀ կենտրոնական բանկի, ինչպես նաեւ այլ բանկերի կադրային պահուստներին հավակնող կադրեր:

Ծրագրի ավարտից հետո տրվում է համապատասխան վկայական:

Ցանկացողները մինչեւ սեպտեմբերի 26-ը պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը.

1. Դիպլոմի բնօրինակը եւ պատճենը (քաղվածքով)
2. Երկու լուսանկար (3x4)
3. Ինքնակենսագրություն
4. Դիմում
5. Անձնագրի պատճենը
6. Զինգրքույկի պատճեն, զինակոչիկներից՝ տեղեկանք զինհաշվառման մեջ գտնվելու մասին:

Դասընթացին մասնակցելու համար կարող են դիմել միայն տնտեսական եւ տեխնիկական հավասարմագիր ունեցող բուհերի շրջանավարտները եւ մագիստրատուրայի վերջին կուրսի վերջին կիսամյակի ուսանողները:

Պայմաններին մանրամասն ծանոթանալու նպատակով կարող եք զանգահարել՝ 561563, ներքին՝ 06-45, կենտրոնական բանկի ուսումնական կենտրոն:

Մեր հասցեն՝ Երեւան-10, Վազգեն Սարգսյան-6, ՀՀ կենտրոնական բանկ:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Ալիեւին Թուրքիա տեղափոխելու լուրը չի հաստատվում

ԲԱՔՈՒ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպանությունը տեղեկություն չունի Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին Քլիվլենդի կլինիկայից (ԱՄՆ) «Գյուլհանե» զինվորական հիվանդանոց (Թուրքիա) տեղափոխելու հնարավորության մասին: «Ինտերֆաքսին» այդ մասին հայտնել է ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպանության քաղաքական հարցերի խորհրդական Թահիր Թաղիզադեն: «Ես ոչ մի տեղեկություն չունեմ եւ այդ մասին իմացել եմ լրագրական հոդվածներից: Սակայն կարծում եմ, որ դա ոչ այլ ինչ է, քան ասեկոսե»,- նշել է Թաղիզադեն: Դիվանագետը հայտնել է, որ նախագահի բուժումը բարեհաջող շարունակվում է: «Կլինիկայի բժիշկները հիմնական շեշտը դնում են երիկամների դիսֆունկցիայի վերացման վրա»,- ասել է Թաղիզադեն: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, ադրբեջանական որոշ ընդդիմադիր լրատվամիջոցներ տեղեկություն էին հրապարակել Քլիվլենդի կլինիկայում բուժվող Ալիեւ ավագին մոտ ժամանակներս թուրքական «Գյուլհանե» հիվանդանոց տեղափոխելու մասին:

«Միսս Եվրոպան» կստանա 100 հազար եվրո

ՓԱՐԻԶ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Առաջիկա ուրբաթ օրը Փարիզում կայանալիք «Միսս Եվրոպա-2003» մրցույթի հաղթողը կստանա 100 հազար եվրո եւ ոսկերչական զարդերի հավաքածու: Մրցույթին մասնակցում են եվրոպական բոլոր երկրները, այդ թվում Ռուսաստանը ներկայացնող 36 աղջիկներ:

Նախկինում երբեք Փարիզում նմանօրինակ եզրափակիչ չէր կազմակերպվել: Այն ուղիղ եթերով ցուցադրելու է ՏՖ-1 խոշորագույն ազգային ընկերությունը: Սպասվում է, որ ամբողջ աշխարհում ցուցադրահարթակի վրա դեպքերի զարգացմանը կհետեւեն շուրջ 250 մլն հեռուստադիտողներ:

Բոլոր հետաքրքրված անհատներին եւ ընկերություններին

Շիրակի զարգացման կենտրոնը Գյումրիում սույն թվականի սեպտեմբերի 26-28-ին կազմակերպում է եռօրյա միջոցառում՝ Նոր Գյումրի փառատոն

Միջոցառումների անցկացման համար անհրաժեշտ են ժամանակավոր օգտագործման հովանոցներ:

Այն բոլոր անհատները կամ ընկերությունները, ովքեր պատրաստ են վարձակալությամբ կամ անվճար (որպես իրենց ընկերության գովազդ) եռօրյա օգտագործման նպատակով տրամադրել հովանոցներ, խնդրում ենք դիմել Շիրակի Զարգացման կենտրոն կամ «Ուրբան ինստիտուտ» հայաստանյան մասնաճյուղի Գյումրու գրասենյակ մինչեւ սույն թվականի սեպտեմբերի 15-ը, հետեւյալ հեռախոսահամարներով՝

(041) 317 04, 2 20 54 Գառնիկ Տոնոյանին

3 39 16, 3 39 61 Օվսաննա Եղոյանին

ՀՀ կենտրոնական բանկը 11.09.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	579.72	573.90	585.50
EUR	1	եվրո	647.66	643.80	651.50
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.92	17.80	20.10

Երկու ահաբեկչություն Իսրայելում

Վարչապետ Շարոնն ընդհատել է այցը

Ֆրանսպրես գործակալությունը հաղորդում է, որ երեքշաբթի ուշ երեկոյան անձնասպանական ահաբեկչություն է տեղի ունեցել Երուսաղեմի արեւմտյան մասի բազմամարդ փողոցներից մեկում՝ պատճառ դառնալով 7 անձանց մահվան: Վիրավորների թիվը հինգ տասնյակ է: Դրանից 5 ժամ առաջ մեկ ուրիշ ահաբեկչություն էր իրականացվել Թել Ավիվի մերձակա ռազմակայանի առջեւ: Այնտեղ էլ առնվազն 7 մարդ էր զոհվել:

Երուսաղեմում վիրավորներից երկուսը մահացել են հիվանդանոցի ճանապարհին: Ըստ Ֆրանսպրեսի, պայթյունը տեղի է ունեցել «Հիլել» սրճարանի առջեւ, որն ավերակի է վերածվել: Ահաբեկչության պահին փողոցում բաց են եղել բազմաթիվ սրճարաններ ու ռեստորաններ:

Երուսաղեմի ոստիկանապետ Միկի Լեւին լրագրողներին հայտնել է, որ մահապարտ ահաբեկիչն իրեն պայթեցրել է սրճարանի մուտքի մոտ, երբ պահապանները փորձել են կանգնեցնել նրան:

Երկու ահաբեկչությունների պատասխանատվությունը ստանձնել է պաղեստինյան «Համաս» արմատական կազմակերպության «Իզադին ալ Քասամ» ռազմականացված ստորաբաժանումը՝ հայտարարություն ուղարկելով Քաթարի «Ալ Ջազիրա» արբանյակային հեռուստաընկերություն: Գրոհայինների հայտարարության մեջ մասնավորապես նշվում է. «Իսրայելի անվտանգության ուժերի ջանքերին հակառակ իրականացված երկու ահաբեկչություններից հետո մենք կարող ենք առաջվա պես սիոնիստներին ասել, որ հատուցման ժամը հասել է»:

Երուսաղեմի եւ Թել Ավիվի ահաբեկչությունների պատճառով Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնը երեկ երեկոյան Հնդկաստանում ընդհատել է իր չորսօրյա այցը եւ վերադարձել հայրենիք: Շարոնի ներկայացուցիչը հայտարարել է, որ Իսրայելի հակաահաբեկչական պայքարը շարունակվում է, իսկ Պաղեստինյան ինքնավարության կառավարությունը «չի էլ փորձում ժխտել իր պատասխանատվությունն ահաբեկչությունների համար»:

Իսրայելական «Հաարեց» թերթի հաղորդման համաձայն, երկրի հատուկ ծառայությունները տեղյակ են եղել, որ «Համասի» մարտիկները Հեբրոնից շարժվել են դեպի Երուսաղեմ: Այդուհանդերձ, ահաբեկչությունը չի հաջողվել կանխել:

Պ. Ք.

Մահացել է ջրածնային ռումբի «հայրը»

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նշանավոր գիտնական, հայտնի ատոմագետ Էդվարդ Թելլերը՝ ամերիկյան ջրածնային ռումբի «հայրը», երեքշաբթի օրը վախճանվել է Կալիֆոռնիայում՝ 95 տարեկան հասակում:

Թելլերը էական դեր էր այն գիտնականների շրջանում, որոնք հիտլերյան վարչակարգից փախել էին ԱՄՆ եւ մասնակցել «Մանհեթենի նախագծին»՝ ատոմային ռումբի ստեղծման գաղտնի ծրագրին, որը հետագայում գործադրվեց Ճապոնիայի դեմ:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի վերջանալուց հետո Թելերին հաջողվեց ԱՄՆ-ի այն ժամանակվա նախագահ Հարի Թրումենին համոզել, որ Ամերիկան կարիք ունի ստեղծելու ավելի հզոր զենք՝ ջրածնային ռումբ: Նրա ղեկավարությամբ ստեղծված ամերիկյան առաջին ջրածնային ռումբը փորձարկվել է 1952 թվականի նոյեմբերին:

Կորել է

Գեւորգյան Հարությունի Երեւանի պետական համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետի 1986 թ. շրջանավարտի KBN 002880 համարի դիպլոմը:

Համարել անվավեր:

ԱՆՎՃԱՐ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեր թերթում անվճար հայտարարություններ հրապարակելու ցանկություն ունեցողներին խնդրում ենք դրանք գրավոր ներկայացնել խմբագրության տնօրենությանը: Հասցեն՝ Հանրապետության 47

- Վաճառվում է Մ. Խորենացու 3-րդ նրբ., տուն 17, բնակելի 2 սենյակ, 33,2 քմ, օժանդակ կառույց՝ 32 քմ, առանց միջնորդի: Գինը՝ պայմանագրային: Հեռ.՝ 63-88-93:
- Կգնեմ PETROF 115 մոդելի դաշնամուր: Հեռ.՝ 533051:
- Տրվում է վարձով 2 սենյականոց շենք նորոգված եւ կահավորված բնակարան Կոմիտաս թաղամասում: Վարձը՝ 180 դոլար: Հեռ.՝ 23-35-04:
- Վաճառվում է հողատարածք (հարմար է արտադրության համար) 1200 քմ, հասցեն՝ Նորագավիթ, 4-րդ փ. 30 տուն: Տուն՝ 4 սեն., 1 հարկում, լողավազանով, ծառերով, ավտոտնակով: Հեռ.՝ 54-21-94, 8-98 (էդիկ)
- Վաճառվում է նոր տեսքով «Չայկա» կարի մեքենա՝ էլ. շարժիչով: Գինը՝ 100 դոլար: BMW-520 ավտոմեքենայի հետնամասի պահեստամասեր շատ էժան գնով: Հեռ.՝ 53-36-07:
- Վաճառվում է 2 սենյականոց բնակարան Սարյան փողոցում, 9/5 հարկ, արեւկող, մաքուր, չքնակեցված, առանց միջնորդի: Նախնական գինը՝ 23.000 դոլար: Հեռ.՝ 63-70-69:
- Բուժում եմ մաշկային հիվանդություններ՝ փսորիազ, նեյրոդերմիտ, պիգմենտներ եւ այլն, նաեւ շաքարախտ: Հեռ.՝ 27-44-28 (աշխ.), Գայանե:
- Փնտրում եմ հովանավորներ իմ բանաստեղծությունների հրատարակման եւ իրացման համար: Բանաստեղծությունների ժանրը լիրիկական է: Ունեմ 2 ժողովածու՝ «Անմոռաց երգեր» եւ «Երգեր ու երազներ»: Հեռ.՝ 77-78-05, Հայկ Դիլբարյան:
- Փնտրում եմ համագործակիցներ հայկական առաջին արտոնագրված գլուխկոտրուկի պատրաստման եւ իրացման գործում: Հեռ.՝ 27-68-70, Նաջարյան Պ.
- Կազմակերպությունը վարձով վերցնում է հագուստներ՝ հարսանեկան (տղայի եւ աղջկա) երեկույթի, թաղման արարողությունների, մանկական շնորհության, կենդանիների, բանկետների եւ գործնական արարողությունների, դիմակահանդեսների համար: Հասցեն՝ Ավան, Աճառյան 42: Հեռ.՝ 61-33-10, 25-25-20:
- Կատարում եմ թարգմանություններ արաբերեն լեզվից հայերեն եւ հակառակը: Հեռ.՝ 25-46-30
- Ընդունվում են հարսանյաց եւ տոնական տորթերի պատվերներ մատչելի գներով, կարող եք պատվիրել նաեւ առաքումը: Հասցեն՝ Ավան, Աճառյան 42: Հեռ.՝ 61-33-10, 25-25-20:
- Պատրաստում եմ դաշնամուր իմ կամ հաճախորդի տանը, գները մատչելի են, բարձր գիտելիքներն ապահովում եմ: Հեռ.՝ 61-33-10, 25-25-20:
- Փնտրում եմ վարձով 2 սենյականոց բնակարան կենտրոնում՝ եվրովերանորոգված, բոլոր հարմարություններով՝ տեխնիկայով, կահույքով, հեռախոսով ապահոված: Հասցեն՝ Ավան, Աճառյան 42: Հեռ.՝ 61-33-10, 25-25-20:
- Վաճառում եմ 5 սենյականոց բնակարան կահույքով, 190 քմ մակերեսով, 5/5 հարկում, մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանի մոտ: Հեռ.՝ 224705:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 10. 9. 2003 Գինը՝ 100 դրամ